PART THREE

NAUJIENOS

TREČIA DALIS

VOL. XLVI — Chicago, Ill. Šeštadienis, kovo-March 14 d., 1959 m. — 62

FRANK BULAW

"Naujienos" atkeliavo per šerkšną

Frank Bulaw

Kazys Jasikevičius Remeikių kaiman laiškus atveždavo kartą per mėnesį. Rusijos caro valdžia jam davė tą darbą ir jis laiškus išvežiodavo Aknystos ir Onuškio parapijų gyventojams. Jis žiemą atvažiuodavo važiu, o vasarą lineika. Ant juodbėrio turėdavo užkabinęs skambaliukus. Mat, kai arklys bėgdavo ir skambaliukai skambėdavo, visi kaimo žmonės žinojo, kad "paštorius" atvažiuoja.

Kurie turėjo giminių Amerikoje ar kur kitur, laukė laiškų bei laiškanešio. Kai į Remeikių kaimą atvažiuodavo, Kazys pas mus visuomet sustodavo. Jis buvo mūsų tolimas giminaitis, bet labai geras tėvo draugas. Kiekvieną kartą jam atsilankius, būdavo pagaminama užkandžių ir samavorą karštos arbatos pastato. Jis atsimokėdamas už svetingumą, vaikams duodavo saldainių, todėl mes jo labai laukdavome atvažiuojant.

Vieną žiemą, kai ežerai ir upės buvo užšalę, tėvas patyrė, kad Kazys iš Aleknų kaimo atvažiuoja. Ilgai netrukus, galvojome, tiesiai šerkšnu, per pelkes, kaip bematant bus Remeikiuose. Ir vėl samavorą šveičia ir arbatą verda. O vaikai akių nuo lango neatitraukia, mat, rūpi saldainiai.

Artėjo vakaras, pradėjo temti, — Kazio kaip nėra, taip nėra. Belaukiant ir bežiūrint pro langą, nyko iš akių samanotosios bakūžės, o jų vietoje blyksėjo mažytės lempų šviesos. Kaime kur nekur šunes lojo. Aplink matėsi platūs sniego apkloti laukai. Ir toli eglių, pušų ir beržų girios lyg šešėliai stūksojo mėnesienoje.

— Kazys paklysti negali, — tėvas mus ramino. Jis pamatys kaimo žiburius, arba išgirs šunų lojimą ir žinos kur važiuoti. Juk tenka eiti per girią tamsoje, rodos nematytum jei kas pirštu į akis durtų, ir tai namus surandi. O Kaziui, jokio pavojaus... Jis gal į sniegą įklimpo ir negali išvažiuoti? Tuos ir kitus klausimus mes statėm.

— Nusiraminkite, — kalbėjo tėvas, dėdamas anglis į samavorą. Vakar buvau nuvažiavęs į girią malkų parvežti, kelių dar nereikia, per šerkšną gali važiuoti.

Mums belaukiant, staiga pasigirdo dundėjimas ir šuoliais, kaip griausmas, kas tai įlėkė į kiemą.

— Nugi Kazys..! — tėvas pakeltu balsu sušuko ir kailinius užsimetęs išėjo pasitikti. Žiūri ir negali suprasti, kokius juokus Kazys krečia. Arklys buvo kaldra apsuptas, tik galva ir uodega kyšojo. Karčiai buvo ledais apšalę.

— Kokius tu čia šposus kreti? — tėvas pažiūrėjęs į jį ir arklį pratarė.

— Šposus... vos tik neprilakėm. — Kazys trumpai atsakė.

— Jurgi, iškinkyk arklį ir vesk į tvartą. Skubinkis, — jis prašo, — arklys šlapias, gali apsirgti.

Tėvas greit šlapią kaldrą nuo arklio nutraukė, šlajas ir kamantus numovė ir arklį įvedė į tvartą, jį sausa kaldra apklojo. Vietoje dobilų, pripylė lovį avižų. Nuo karčių ledai jau buvo nusmukę. Paėmęs skudurą, šlapią arklio galvą ir kaklą apšluostė, uždarė tvartą ir suėjo į vidų.

— Dabar pasakyk, koks biesas tave ir arklį po sniegą išvoliojo, — tėvas teiravosi.

— Užuot važiavęs keliu iš Aleknų pro Juodupę, — Kazys aiškino, — patraukiau tiesiai. Dabar balos užšūlusios, sniego prisnigta, šerkšnas užsidėjęs, arklio net kojos neklimpsta. Važiuoju kaip per debesis ir galvoju, nukirsiu kokius tris varstus ir greit būsiu Remeikiuose. Man besidžiaugant geru sumanymu, staiga pasigirdo trakštelėjimas ir priešakyje pasirodė arklio galva. Kur arklys? Važys stovėjo ant sutrūkusio ledo. Arklys buvo pasinėręs vandenyje. Ant ledo stoti bijojau, kad pats neįkriščiau. Atsigulęs ant ledo prišliaužiau ir atkabinau nuo jienų pakinktus. Važį tolyn nustūmiau. Į arklio krūtinę buvo atsirėmę ledai. Pradėjau ledus daužyti ir stumti į krantus, kad arklys galėtų iššokti. Po ilgos ir šaltos operacijos arklys supurkštė, pasistojo ir su priešakinių kojų kanopomis kirto į ledą. Ledas trūko ir arklys vėl pasinėrė vandenyje. Kai aš vėl ledus išstūmiau, antru kartu arklys šoko ir ant kelių sukrito. Jis greit vėl pakilo ir iššoko į upės krantą. Tuomet kiek važyje kaldrų turėjau, jį aprišau, kad nesustirtų ir čia zovada atlėkiau. O jums atrodo, kad aš kokius tai šposus krečiu.

— Tai kam važiavai per tą upės sąsiaurį, juk žinojai, kad ten visuomet bėga sraunus vanduo ir niekuomet stipriai neužšala, — tėvas teiravosi.

— Taigi, kad nežinojau apie tokį sąsiaurį, — atsakė Kazys ir, paėmęs iš portfelio laišką, jam padavė.

— A, tai todėl tu taip skubinais, — tėvas darydamas voką juokavo. Kai iš voko išėmė, pasirodė, kad ne laiškas, bet pirmasis 1914 metų vasario 19 dienos "Naujienų" numeris atsiųstas.

— Žiūrėkite, šis laikraštis yra iš Chicagos, — tėvas rodydamas pirštu į pirmąsias "Naujienų" eilutes kalbėjo. — Gal Jonas (jo sūnus John Bulaw) atsiuntė, bet jis gyvena Omahoj.

— Pažiūrėk į voką, kokios antspaudos ir sužinosi, — Kazys paaiškino.

Taip ir buvo: "Naujienos" išsiųstos iš Omahos, Nebraskos.

Remeikių kaiman patekusios "Naujienos" ėjo iš rankų į rankas. Mat, visiems rūpėjo patirti, kaip Amerikos lietuviai gyvena.

Kai Onuškio klebonas Juozapas Čiuvinskas patyrė, kad kokį tai laikraštį, atsiųstą iš Amerikos, kaimiečiai skaito, jis paprašė, kad tą laikraštį jam atneštų. "Naujienos", patekusios į kleboniją, daugiau iš jos neišėjo.

Memphis, Tenn. — Memphis gydytojas Dr. Otis Warr pareiškė, kad jo užrašai rodo, jog du trečdaliai kunigų yra perdaug riebūs, vidutiniškai 20 nuošimčių daugiau nei normaliai reikalinga, bet dėl kunigų riebumo jis kaltina jų parapijas. Esą didžiuma kunigų yra priversti per tankiai valgyti ir persivalgyti, kadangi parapijonai juos per dažnai kviečia svečiuosna ir vaišina.

K. AUGUSTAS
redakcijos narys, ir vyr. redaktoriaus pavaduotojas.

JULIJA AUGUSTIENĖ,
ilgametė "N" ofiso knygvedė.

Sveikinu

Man yra be galo malonu sveikinti "Naujienas" susilaukusias savo gyvenimo 45 metų jubiliejaus. Man yra malonu sveikinti "Naujienas" dar ir dėl to, kad man teko laimė nuo pat pirmojo numerio būti "Naujienų" skaitytoju ir bendradarbiu.

45 metai — tai didokas metų skaičius. Per tą krūvą metų "Naujienos" atliko milžiniškus darbus, neturinčius palyginimo visoje mūsų lietuviškojo žurnalizmo istorijoje. Jos išvarė platų barą mūsų Amerikos lietuvių kultūriniame gyvenime. Jos gynė ir puoselėjo tikrąją demokratiją. Jos vedė griežtą ir neatlaidžią kovą su anais metais užpludusia bolševizmo pavietre. Ir nūnai, kuomet mūsų Tėvų žemė turi pavergęs komunistinis barbaras, "Naujienos" ir vėl pirmose gretose kovoja su mūsų krašto pavergėjais. Nėra reikalo čia minėti, kad visų tų grumtynių, visų tų kovų priešaky stovi vyriausias "Naujienų" redaktorius Dr. P. Grigaitis. Jis yra didžiausias akstinas ir įkvėpėjas. Ir jis ant savo pečių neša sunkiausią dalį laisvinimo kovų.

Taigi 45 metų jubiliejaus proga sveikinu visą "Naujienų" štabą, visus bendradarbius, visus skaitytojus ir ypatingai vyriausią redaktorių Dr. P. Grigaitį. Leiskite man čia išreikšti savo kietą, nepalaužiamą viltį, kad "Naujienoms" švenčiant 50 sukaktį Lietuva bus laisva ir Lietuvos liaudis dėkinga Dr. P. Grigaičiui už jo nuopelnus laisvinimo kovoje, paskirs jį savo Ambasadorium Washingtone, ar Užsienio Reikalų Ministru Kaune.

Union, N. J.

P. Kazanauskas

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, MOKSLININKAI, VALSTYBININKAI, DVASININKAI, PROFESIONALAI IR BIZNIERIAI. JIE ŽINO, KAD NAUJIENOS PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RASTUS.

CHICAGOS SOCIALDEMOKRATŲ SVEIKINIMAS

Lietuvių Socialdemokratų 4-jai kuopai atitenka didi garbė sveikinti Naujienas, švenčiančias 45 metų sukaktį nuo jų įsisteigimo Chicagoje.

LSS 4-ji kuopa džiaugiasi ir didžiuojasi sveikindama Naujienas—pirmąjį ir seniausiąjį lietuvių išeivių dienraštį pasaulyje.

Ši sukaktis yra ypatingai brangi LSS 4-tai kuopai, kuri yra buvusi pirmoji dienraščio Naujienų sumanytoja (Gugis, Lalis ir Šmotelis) ir yra skaičiuje steigėjų šio pažangaus, giliai demokratiško ir nejkainuojamai didžiai nusipelnusio laikraščio, kovojusio ir tebekovojančio dėl lietuvių ir lietuvių tėvynės Lietuvos laisvės ir gerbūvio.

Sėkmės, ištvermės ir ilgiausių metų linkime.

LSS KETVIRTOJI KUOPA.

"KELEIVIO" SVEIKINIMAS

Mieli naujieniečiai,

Ateinantį sekmadienį Jūs rengiatės iškilmingai paminėti "Naujienų" 45 metų sukaktį. Šita proga priimkite keleiviečių nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus sėkmės Jūsų tolimesniems darbams.

"Keleivis" ne tik nepavydi, bet džiaugiasi, kad jo sesutė — "Naujienos", kad kiek ir jaunesnė, bet pralenkė savo brolį ir savo šeimą lanko kasdien. Mes su pasitenkinimu sekame, kaip ji greitai atsiliepia į visus mūsų gyvenimo opiuosius reikalus, kaip sumaniai ir skaudžiai plaka visus demokratijos priešus ir kaip gražiai aiškina demokratinio socializmo siekimus. Sunku įsivaizduoti tą tamsumą, kokia apgaubtų Amerikos lietuvių gyvenimą, jei "Naujienos" paliautų ėjusios.

Valio redaktoriams, administratoriams, bendradarbiams ir visai "Naujienų" didelei maloniai šeimai.

Keleiviečių vardu
J. Sonda

DR. A. TRIMAKO SVEIKINIMAS

D. G. Ponui Dr. P. Grigaičiui
"Naujienų" Redaktoriui Chicagoje.

Malonus Pone Redaktoriau,

Dienraščiui "Naujienoms" garbingai minint savo keturiosdešimt penktąsias metines, džiaugiuos galėdamas ta proga pasveikinti Tamstą, Pone Redaktoriau, ir Tamstos taip sėkmingai redaguojamąjį dienraštį ir jo bendradarbius Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Prezidiumo ir savo vardu ir palinkėti svarių darbo vaisių plačiame spaudos bare.

Šia pat proga norėčiau pasidžiaugti "Naujienų" išvarytąja plačia vaga įvairiose lietuviškojo gyvenimo srityse, o ypatingai stiprinant mūsų išeivijos tautinį sąmoningumą ir nuolat bei drąsiai kovojant už tautos laisvę, ginant lietuvio teises ir keliant pagarbą žmogui. Ne mažesnės turėjo reikšmės spalvingos, įdomios ir taiklios "Naujienų" kultūrinio skyriaus mintys, kurios praturtino ir pagyvino mūsų kultūrinę veiklą ir sustiprino lietuvybę ateičiai.

Linkiu tat sėkmingai kurti ir ugdyti šias vertybes toliau ir skinti kelią tautai į laisvą ir šviesų rytojų nepriklausomoje ir demokratiniai tvarkomoje Lietuvoje.

Ilgiausių metų!

Didžia pagarba
DR. A. TRIMAKAS
Pirmininkas

SVEIKINA

DETROITO LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ CENTRAS
3550 Bagley St., Detroit 16, Michigan.

"Naujienų" Redakcijai ir Administracijai
1739 So. Halsted St.
Chicago 8, Ill.

Gerbiamieji,

"Naujienų" 45-ių metų sukakties proga sveikiname Tamstas, linkėdami ir ateity su nemažėjančia energija ir pasišventimu puoselėti vienybės, solidarumo ir aukos reikalą tiek Lietuvos laisvinimo kovoje, tiek lietuviškoje veikloje.

Budėti ir kovoti už tikrąjį humanizmą ir demokratijos gražiuosius principus, už teisingesnį pasaulį išsivadavusį iš savų ir svetimų despotų.

Detroito Lietuvių Organizacijų Centro
Valdybos vardu
A. Nakas, Pirmininkas
A. Norus, Sekretorius

SVEIKINU

Gerbiamas "Naujienų" Redaktoriau,

Šiuo laiškeliu noriu Jus pasveikinti "Naujienų" 45 metų sukaktuvių proga. Tikiuosi, kad Jūsų redaguojamas dienraštis eis toliau taip sėkmingai, kaip ir iki dabar, tęsdamas savo kovą prieš Lietuvos priešus ir dėl jos nepriklausomybės atgavimo. Užtai linkiu Jums geriausios laimės ir pasisekimo šios sunkios kovos lauke ir Jūsų žurnalistinės karjeros tęsimui.

Nuoširdžiai Jūsų,
Valentinas Ramonaitis

SVEIKINIMAS

Dr. Pijui Grigaičiui, "Naujienų" vadovui.
Chicago, Ill., U. S. A.

"Naujienų" 45 metų jubiliejaus proga siunčiame širdingiausius sveikinimus ir linkėjimus.

Tikime ir ateityje matyti "Naujienas" ryžtingai varant kovotojiškos demokratijos barą, puoselėjantį pasauly išsklaidytų lietuvių tarpe Laisvės, Lygybės, Tolerancijos ir Socialinio Teisingumo idėjas.

Kaip iki šiol, taip ir toliau tegul Šviesa ir Tiesa lydi "Naujienas" jų pasiaukavimo kupiname pasiryžime ir darbe.

"Naujienų" Kanadiškos Tarnybos Kolektyvas

DIENŲ SKEVELDROS

1.

45 metai, kai "Naujienos"... Ir, lyg bičių spiečius, suka mintys pavieniui ir būriu. Manding, buvo kūpantis 1922 m. pavasaris. Bet tądien, iš mokyklos pargrįžę, nenuėjom į Bernardinų sodą, kur sprogo kaštonai ir ištvinusi Vilnia atšaukdavo nerimą: žuvauti, papliauškinti akmenimis ir šokinėjant siekti debesų briaunos. Didieji Kuktos spaustuvės langai buvo praviri, tempė lauk mašinas, kurios jau buvo mirę, — nutilusios. Sunku buvo parvadinti valgyti. Pasigedom nuolatinio kasdieninio spaustuvės ūžesio. Visai temstant, kai sunkumai buvo į vežimus sukrauti, sargas leido į vidų pasidairyti. Grobio pasiieškoti. Na, ir šaukėm mes, 3 broliai, kaimynukai ir, prieš uždarant, subėgo net iš toliau.

Kai atėjo metas gulti, mes ėmėmės grobio dalybų. Be kitų, aišku, lankais ar pusknygėmis, man atiteko nematytas laikraščio, gal savaitės ar kelių, rišinys. Ar atspėsite, tai buvo pirmąsyk išvystos, "Naujienos"!

•

"Naujienos" nepatiko okupantui, ir jau 1922 m. vidurvasariu Vilniaus paštas nutraukė jų pristatymą. Išsyk, kad adrese buvo *Vilnius* ir *Lithuania*, po to iš principo — *"antypaństwowe pismo"* ("priešvalstybinis laikraštis").

Nuo 1927 m. pradžios "Naujienoms" iš viso atėmė debitą. Netgi Lietuvių Mokslo Draugija, turinti teisę gauti visokią — draudžiamąją ir legalinę — spaudą, "Naujienas" reta kada regėjo. Matyt, sunaikindavo muitinėje arba pašte.

•

Kaip teis. F. Bugailiškis užtiko Vilniaus teismų archyve, "Naujienos" metai metuosna būdavo pakartojama prokuratūrai kaip... "ypatingai atidžiai stebėti privalomas periodikas". Tai papasakojo (bene 1946 m.) prof. Vc. Biržiška, kai pas jį užtikau (po ilgos-ilgos pertraukos!) "Naujienas" ir — ten perspausdintą mano straipsnį. Ir šiandien smagu pasididžiuoti:

— ...esu senas (ir: "nebepataisomas"!) "Naujienų" bendradarbis!

Pirmieji mano perspausdinti dalykėliai "Naujienų" skiltyse pasirodė jau ...1928 metais. Taip drūteno dr. D. Alseika. Gaila, sąlygos neleidžia pasirausti "Naujienų" komplektuose. Pasitikiu dr. D. Alseikos teigimu, o ans — kilnaus atminimo visuomenininkas! — netiesos ar tuščių pagyrų iš principo nemėgo, prieš tatai kovojo.

Kaip patekau į "Naujienas"? Ogi 1928 m. kovo mėn. 1 d. pasirodė mokslo ir visuomenės mėnraštis "Vilniaus Šviesa" (vėliau persitvarkė į ilgus metus ėjusį savaitraštį "Vilniaus Žodį"). Tai ten kaip "Jaunimo skyriaus" red. narys rašiau įv. temomis (ir: įv. vardais ir pravardėmis), ir, matyt, "Naujienos" rado verta perspausdinti. Jei ne seniūnas, tai tiktai (galiu atvirai pasidžiaugti) jau esu ... dešimtininkas (arba aiškiau: 1949—1959!), nes — vos įkėliau koją į JAV, čia pat ir į... "Naujienas".

Tatai man buvo ir tebėra miela proga, atilsi pareiga, ryšiai su tauta.

•

"Vilniaus Golgotoje" (363 psl.) skaitome: (1928 m. kovo mėn.) 4 d. Laikinojo Vilniaus Lietuvių Komiteto buvusio pirmininko dr. D. Alseikos laiškas, įdėtas Amerikos lietuvių "Naujienose", kuriuo jis praneša apie skilimą Vilniaus lietuvių tarpe ir prašo pažangiąją Amerikos lietuvių visuomenę siųsti aukų tų Vilniaus našlaičių švietimo ir kitiems reikalams, kurie bus globoje pažangiųjų Vilniaus lietuvių komisijos ("Kultūros" draugijos valdybos, dakt. D. Alseikos ir dr. J. Šlapelio)".

Ak, visą lenkų okupacijos naktį (1919 — 1939 m.) "Naujienose" Vilniaus lietuviai matė ir jautė gynėją ir bičiulį. Jei kada (pvz. dienraščio 50-mečio proga) būtų sudaryta "Naujienų" bendradarbių sąrašas, neabejoju, kad ten bus ir žinomi Vilniaus kovotojai iš kairės: red. P. Karazija, St. Matjošaitis, dr. D. Alseika, broliai M ir Br. Untuliai, dr. J. Šlapelis, A. Krutulys.

•

45 metai, ir "Naujienos"... praaugo savo Vyr. Redaktorių — dr. P. Grigaitį. Netikite, tai pabandykite sukrauti į krūvą visų metų (1914—1959) komplektus. Tai kas, kad Red. dr. P. Grigaitis įsiruošė darbo kabinetą II aukšte, netruks ir ten pasiekti (o gal jau III aukštą remia?). Tiek metų spaudos sargyboje! Tiek metų tautos tarnyboje!

2.

Tarsiu baisią kontroversiją (kone ...kolaboraciją!):

— džiaugiuos okupuotosios Lietuvos rašytojų suvažiavimu!

"Naujienų" skaitytojai šia tema esate skaitę Eltos pranešimą ("Lietuvos rašytojų suvažiavimas parodė ideologinį lūžį", žr. "N." Nr. 43—44). Bet jis buvo nepilnas. Čia noriu "užkimšti" tas "spragas".

A. Venclova elgėsi pagal partinį ritualą: citavo savo "bosą" (Sniečkų), nusispiovė į Dudincevą (už romaną "Ne vien duona"), pakartotinai pasmerkė Pasternaką, pabaigai žavėjosi Nikita (Chruščiovu).

Tarp 1, 2 ir ypač 3-čiojo rašytojų suvažiavimo yra didelis skirtumas (galima ir toliau vadinti "atodrėkiu"). Pyko ir barėsi A. Venclova, bet jo balsas nebe Cvirkos ar Šimkaus. Nebėra... NKVD (dabar. MVD) "užnugario".

"Juk mes atsimename tą laiką, kai ypač per lenkų revizionistinę spaudą, radiją ar kitais būdais prasiskverbusios į Lietuvą revizionistinės "idėjos" ir pas mus kai ką, nors ir labai nedaugelį, bus užkrėtę savo nuodais".

Ak, čia greičiau iš prigimties rūstaus dėdės popietinis niurzesys. Nebe grasinimai. Nors Maskvos rašytojai savo suvažiavime ir pageidavo, kad visos "broliškosios respublikos duos atkirtį Pasternako sėklai Lenkijoje".

Kas lietuviškieji "revizionistai?" Ogi R. Machonis, J. Lankutis, V. Kubilius, J. Dovydaitis, iš dalies (už "Studentus") V. Rimkevičius, M. Lukšienė, V. Zobarskaitė, K. Umbrazas, A. Rabačiauskaitė, Z. Grigoraitis, R. Mikšytė ir t. t. Vienų vienam J. Dovydaičiui sekretoriai Sluckis ir Mieželaitis primena ..."tarybinį teisingumą": (įsiskaitykime atidžiai) "...nenorėjome nemalonaus, gal būt, griežto pokalbio, vengėme atvirai pasakyti, kad tas jo kelias gali nuvesti

(Tęsinys 2-me pusl.)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

tiktai į ideologinę aklavietę. *Šiandien* (mano pabraukta! J. C.) *pokalbis vyksta jau kitoje plotmėje ir kitokiomis sąlygomis, kai klaidingas kūrinys išspausdintas*".

Kaip iš sekretorių pranešimo matyti, rašytojų sąjungoj yra 96 nariai (per 4 metus priimta 37 nauji nariai). Įdomus amžiaus santykis:

iki 30 metų amžiaus — 15,7%,

nuo 30 iki 40 m. amžiaus — 30,2%,

nuo 40 iki 50 m. amžiaus — 20,8%,

nuo 50 m. ir toliau — 33,33%.

Jie, sekretoriai, didžiuojasi, kad "jauniausioji ir vidutinė rašytojų karta, literatūrai nuo 20 iki 40 metų amžiaus sudaro apie 46% ir priartėja ligi pusės visos rašytojų sąjungos sudėties".

Ir kurgi įsimetė "revizionizmas? Ar ne į tuos, ypač į tuos 46%?!

Gal dar jaunesni bus geresni? Maža vilčių, nes:

1) anot Venclovos: "iš universiteto išėję gabiausi jaunuoliai dažniausiai negali dirbti tarybinės literatūros kritikos srity, nes iš šios mokslo įstaigos (skaityk: Vilniaus universiteto! J. C.) jie neišsineša nei tos literatūros gilesnio pažinimo, nei meilės jai (suprask: tarybinei literatūrai! J. C.)";

2) anot sekretorių: "lietuvių literatūros katedrai laikantis pasyvios pozicijos, išplito dekadentinės nuotaikos. Kai kurie jauni literatai rašo eiles, kuriose nėra jokių laiko žymių..."

Maža to, "šie jauni išpuikę estetai" turi "snobiškai nusiteikusių gerbėjų".

"Atskiri dekadentuojantieji jaunuoliai ... rodo špygas tarybinei literatūrai, niekina ... besivaduojančius tarybinės literatūros normomis".

Sekretorių pranešimu, rašytojų sąjungos sudėtyje yra apie 30% komunistų partijos narių. Po metų kitų % bus didesnis, ir kas iš to? Manding, ir J. Dovydaitis su "partijos bilietu", ir... Antra grįžus, niekas ir niekad nelaukė maišto iš V. Putino, Čiurlionienės, A. Vienuolio - Žukausko, Simonaitytės ir jų kartos rašytojų. Vienų vienas B. Sruoga išdrįso (ir tai čia pat po "tėvynės" karo) tarti:

"... patyręs savo nedalioje (kacete! J. C.) tiek daug neteisybės, tiek daug klastos, norėčiau (kalbėjo į inteligentijos atstovus!) palinkėti, kad mums, besikeliant į kūrybos žygius, būtų mūsų širdyse amžiam ugnimi įrašyta: "Ir šviesa, ir tiesa mūs' žingsnius telydi".

Ši kalba, pasakyta 1945 m., tepasirodė Raštų 6 tome (1957 m.) ir — "... iš rankraščio". Dabar visas tomas pateko į kritiką, išimtas iš knygynų.

Suvažiavime didžiuojamės, kad „suprato epochą" V. Putinas, bet kur "įklimpo" "Sukilėlių" II dalis? Kažkas delsia... Drįstu abejoti, ar iš viso bepasirodys!

"Sugrįžo" A. Miškinis, bet pasunko ir apkarto K. Borutai "Sunkūs paminklai" ("šalia ryškių antifašistinių ir antinacionalistinių vaizdų yra klaidingų ideologinių koncepcijų, painių, neteisingų praeities kultūrinio palikimo apmąstymų"). Ir "autorius, užuot skverbęsis į naujas temas, į naują medžiagą, kuri atgaivintų jo talentą, jau kuris laikas tūpčioja vietoje".

A. Miškinis "išpažino" (viešai, partijai klausantis!):

"Aš ateinu į jūsų tarpą nesidairydamas nei atgal, nei į šalis. Nuo šiol tegu nelieka dėl manęs jokių iliuzijų, jokių abejojimų".

"Griežtas vertybių perkainojimas" įvyko po 10 metų "pobūvio" Sibire. Bet ne visiems "sekasi". Juoba, ne visi nori tos "sėkmės"... Ana (skaitykime pas sekretorius), "to, deja, negalime pasakyti apie poetą Kazį Inčiūrą. Tik nuo paties drg. K. Inčiūros nuoširdumo, nuo jo savikritiško žvilgsnio į ligšiolinę veiklą priklausys rašytojų kolektyvo pozicija jo asmens ir jo kūrybos atžvilgiu".

Apie J. Keliuotį (jau dukart tremtą), J. Greičiūną (irgi tremtinį), lyg apie mirusius, nieko.

Kažko "užsispyrė" ir V. Sirijos Gira, nes "literatūriniame 1958 m. balanse turime skaudžių nuostolių, kurių galėjo ir nebūti. Galėtų štai drg. V. Sirijos Gira pasitarti sekcijoje, dėl naujojo savo romano, kuris neišeina. Koks bus knygos tolesnis likimas? Juk neturime teisės taikstytis su padėtimi, kai rašytojo stalčiuje rūdyja, neišvysdami pasaulio, reikalingi ginklai".

Sekretoriai, be kita ko, guodžiasi, kad "kai kurie draugai, prisidengdami asmeniškos laisvės ir kt. priedangomis, spiriasi bet kokiam valdybos bandymui reaguoti į kai kuriuos *moralinio pakrikimo* faktus". Beje, tuo pat reikalu guodėsi (dar provincijoj būdamas) A. Miškinis. Atseit, mėgstama išgerti ("pabėgti nuo gyvenimo"). Dabar suprantama, kodėl "Literatūros ir Meno" Nr. 1 (635) dail. S. Krasauskas cituoja P. Širvį ("poetų Tilvyčio ir Mieželaičio paskatintas, pradėjau rimčiau mokytis ir dirbti") ir jį patį "padeda" po medžiu, kurio šakos ir lapai auga iš ... degtinės butelio.

Anapus geležinės uždangos nieko nėra be vad. plano. Todėl per 2 mėnesius ėjęs Krasausko piešiniai "Mes patys apie save" "įkvėpimo" gavo iš aukščiau. Juo labiau, kad cituojama partijos ir rašytojų suvažiavimo pasmerkta knyga, būtent — "Tarybų Lietuvos rašytojai" (1957 m.), visur smerkiama "beprincipiškumas", "siauras asmeniškumas", "svajonės" ir t. t. Pacituokime keletą jų:

V. Mozūriūnas ties automobilium bestovįs ir į kelio pravėžas žvelgdamas:

"Kai pasižiūriu į nueitą kelią, matau jame daug duobių. Vienas padarė laikas, kitas aš pats".

M. Sluckis naktiniuos marškiniuos ir su kūdikiu ant rankų:

"11 metų rašau, o tiek nedaug parašyta!"

J. Baltušis po premijos ant

Parnaso besėdįs (mat, „Parduotų vasarų" II dalis vis "rašoma — rašoma" ir t. t.):

"Aš vis negaliu atsikratyti minties: gal ir be reikalo, gal iš tikrųjų be reikalo nepasidariau aš puodžiumi".

V. Sirijos Gira vienoj rankoj laiko vizitinę "Rašytojas", kitoj — "Gydytojas", ir tekstas:

"Ieškokite rašytojo jo kūryboje... ir netikėkite vizitinėmis kortelėmis".

E. Mieželaitis su maudymosi kelnytėmis, bet su laurais, vienoj rankoj paukščiukas, kitoj gėlės, ir nejaučia, kad nebetoli jaučio (užrašyta: "Kritika") ragų dūžis. Tekstas:

"Žadinti buko gyvulio jausmus — ne mūsų reikalas".

K. Saja žvelgia į debesį (užrašyta "Kritika"):

"Mes dažnai pažiūrėję į debesį, spėliojame, kokią skrybėlę užsidėti — šviesią ar tamsią".

O juk, deja, tegalima... ""partiškoji skrybėlė", ir todėl "Tarybų Lietuvos Rašytojus" pats A. Venclova šitaip pakaltino:

"autorių autobiografijos čia labai jau apolitiškos, atitrūkusios nuo gyvenimo".

Todėl suvažiavime pasiūlyta... rašytojus sukolchozinti, arba, kitaip tariant — inventarizuoti ten, kur geidžia partijos "bosas". Bet apie tai kitą kartą. Dabar geriau pasiruoškime "Naujienų" bankietui.

J. Cicėnas

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS.

Rockford, Ill.

Sukaktuvininkų keliai

Lietuvoje artojas pavasario rytą nuvaręs pirmąją vagą stabteri ir atsisukęs atgal pažiūri, ar tiesiai jam pavyko vagą išvaryti.

Čia noriu palyginti Naujienų dienraščio gimimą, kiek dar atsimenu, ir jo augimą ir klestėjimą iki garbingos 45 metų amžiaus sukakties.

Naujienos gimė 1914 metų vasario 19 dieną, Chicagoje. Iš atspausdintų 25 tūkstančių pirmieji ekzemplioriai tą pačią dieną pasiekė Rockfordo lietuvius. Tais laikais buvęs dar jaunas energingas Stasys Petrauskas atnešė pirmąjį Naujienų pundą į Kanklių choro repeticijas ir išdalino apie 45 dainininkams už dyką. Spauda graži, kalba tų laikų lietuviams jaunuoliam prieinama. Tai buvo didelė staigmena. Lietuvoje augdami kaimuose laikraščių daugumas nė nebuvo matę, gal tik kuris prigaudavo Seinuose leidžiamą šaltinį.

Žinoma, kad ir tais laikais buvo užtektinai kvaišagalvių, kurie atkalbinėjo, baugindami, kad tai "cicilikų gazeta". Petrauskas platino, tai ir nebuvo ko stebėtis. Ir šiandien tokių yra. Bet daugelis tada užsiprenumaravusių, kurie tebėra gyvi, ir šiandien Naujienas tebeskaito.

Neužilgo Naujienos pradėjo eiti kasdien. Stasys Petrauskas paėmė agentūrą dienraščio išplatinimui ir išnešiojimui po namus ir butus.

Metai bėgo, Rockforde lietuviai ir jų organizacijos augo; augo ir Naujienų skaitytojai.

Nežiūrint dienraščio pergyvenimų, audrų depresijų ir dviejų pasaulinių karų sukrėtimų, ir komunistų puolimų, Naujienos gyveno ir lietuvius švietė, rodydamos kelią į šviesą ir laisvę.

Lietuvos prisikėlimas, vėliau vėl pavergimas, pagalbos organizavimas, — visur Naujienos pirmose linijose. Naujienos gimusios paveldėjo tyrą tautiniai demokratinį nusistatymą, darbininkų reikalų gynimą ir jų susipratimo kėlimą, tokios pasilieka ir šiandien. Kaip tas Lietuvos artojas, išvaręs tiesią lygią vagą ir pagal ją suaręs visą lauką, šiandien džiaugiasi savo sunkaus darbo vaisiais, kurie jaudina akį ir širdį.

Taip ir Naujienų tie 45 metėliai pilni gražių atliktų darbų Lietuvos naudai ir plačiajai lietuvių visuomenei. Jos per visą savo amžių nei kiek nenukrypo nuo tiesiosios vagos — kelio, kuriuo pasiryžo keliauti.

Garbė Naujienų vyriausiam redaktoriui Dr. P. Grigaičiui ir jo padėjėjams ir visai Naujienų bendrovei ilgiausių metų!

Žvalgas

Naujienų Redakciją, bendradarbius ir leidėjus 45 metų sukakties proga sveikina

Lietuvių Bendruomenės Chicagos Apygardos Valdyba

PETRONĖLĖ IR PAUL MILLER

sveikina NAUJIENAS, naujienieičius ir visus jų bendradarbius, mininčius 45 metų sukaktį. Šilčiausi sveikinimai ir nuoširdžiausi linkėjimai eina Dr. Pijui Grigaičiui, kad jis turėtų energijos dar ilgus metus vadovauti laikraščiui ir visuomenei.

Sveikiname Naujienas 45 metų gyvavimo proga ir linkime sėkmės lietuviškosios spaudos darbe!

METROPOLITAN STATE BANK

2201 West Cermak Road
CHICAGO, ILL.

Sveikindami Jūsų dienraštį, sukakusį 45 metus, linkime ko geriausios sėkmės ateity. Reikia pasidžiaugti, kad "Naujienos", nors nebūdamos grynai socialistiškos, socialdemokratijos idėjai visada pritarė ir jai savo puslapiuose visada daug vietos skyrė. Todėl ši reikšmingoji "Naujienų" sukaktis visų mūsų kuopos narių sutinkama su džiaugsmu ir pasididžiavimu.

Ilgiausių metų "Naujienoms"! Ilgiausių metų visiems, kurie "Naujienose" dirbo, dirba arba dirbs!

Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos 116 Kuopos Detroite vardu:

JUSTINAS PILKA, pirmininkas
MIKAS BALCHUNAS, sekretorius

SVEIKINAME "NAUJIENAS" 45 METŲ SUKAKTIES PROGA.

Linkime ilgai ilgai gyvuoti, sėkmingai plėstis ir toliau nenuilstamai remti kovą už Lietuvių Tautos laisvę, gerovę ir šviesią ateitį. Geriausi linkėjimai Naujienų redaktoriams ir bendradarbiams.

Liet. Vaist. Liaudininkų tremtyje vardu

L. ŠMULKŠTYS
DR. J. GUDAUSKAS

"Naujienų" dienraščio 45 metų amžius

Jei yra praėję jau beveik pusė šimto metų "Naujienų" dienraščiui, tad prisimenant lietuvių atbudimą iš senesniųjų laikų tenka tokiu atveju gražiai pasveikinti šiandien visus tuos asmenis, kurie buvo prisidėję prie "Naujienų" išlaikymo arba tolimesnio šio dienraščio ugdymo, ir palinkėti jiems geriausios sėkmės ateities laikui.

Reikia čia pirmiausia atsiminti tų laikų padėtį, kada buvo suorganizuotos šio dienraščio metmenys. Juk viskas tatai buvo daroma ne Lietuvoje, bet tolimame nuo Lietuvos krašte — Amerikoje, į kurią buvo atvykę iš savosios tėvynės būreliai lietuvių. Daugumas jų buvo priversti bėgti dėl tų laikų carinės valdžios persekiojimų už slaptos lietuviškos spaudos platinimą arba už kovojimą dėl reikiamų laisvių savo tėvynei. Buvo kiti atvykę dėl noro įsigyti daugiau kokio nors turto. Ir visiems tokiems atvykėliams iš Lietuvos nelengva buvo sudaryti tokias sąlygas, kad galėtų sklandžiai eiti dienraštis. Jei buvo leidžiami savaitraščiai arba mėnesiniai laikraščiai, tai neatrodė, kad būtų buvusios kokios nors tam didelės sunkenybės. Bet dienraščiui leisti — tai jau buvo didelis užsimojimas, didelis pasišventimas tatai sudaryti.

Šituo atžvilgiu tenka čia dabar prisiminti ir pačią Lietuvą, kur atrodė, kad bet kokių laikraščių leidimas savame krašte negali turėti didelių sunkumų. O vis dėlto tatai nebuvo lengva atlikinėti. Nors 1905 metais lietuvių spaudos draudimas buvo panaikintas, bet lietuviškus dienraščius tuojau leisti buvo neįmanoma. Daugiausia ėmė rodytis vadinamieji savaitraščiai, kurie neturėdavo pakankamą skaičių prenumeratorių, kad gerai galėtų išsilaikyti. Atsimenu, kaip inž. Vileišis nuolat ėmė rūpintis, kad bet koks lietuviškas dienraštis galėtų eiti. Buvo sumanyta leisti vadinamosios "Vilniaus žinios", paskui "Lietuvos žinios". Prieš pirmąjį pasaulinį karą (1914—1918) "Lietuvos žinių" dienraštis neperdaugiausia turėdavo prenumeratorių. Kodėl taip viskas buvo susidarę?

Atsakymą į tokį klausimą galima buvo greitai išgirsti iš daugelio žmonių, kurie sakydavo, jog lengviau esą gauti visokių žinių iš rusiškų ar lenkiškų dienraščių.

Tais laikais įrairiose Lietuvos vietose susieidami lietuviai intelektualai dažnai savitarpio pokalbiuose iškeldavo laikraščių leidimo palengvinimo darbą ir aptardavo dienraščio leidimo reikalus. Man pačiam tais laikais tekdavo daugiausia dalyvauti Marijampolės arba Kalvarijos įvairiose lietuvių draugijose, susikūrusiose po lietuvių spaudos atgavimo, kuriose gana dažnai buvo keliami taip pat klausimai dėl lietuviškų laikraščių leidimo ir didesnio jų platinimo. Tada Suvalkų Kalvarijoje gyveno sulenkėjęs lietuvis Mackevčius, kuris buvo vienos rusų valdžios įstaigos valdininkas. Jis tada buvo vienas iš žymesnių lenkiško savaitraščio "Tygodnik Suwalski" bendradarbis (ėjusio tada Suvalkuose). Jis savo straipsniuose aprašinėjo kai kurių senovės tautų kalbų išnykimą, taigi ir apie tų tautų spaudos sužlugimą, įrodinėdamas, kaip senovėje kalbėdavo graikai, romėnai, egiptėnai ir kiti, kurie dabartiniais laikais visai kitaip kalba bei rašo. Tagi Mackevičius, pasiremdamas tokiais šaltiniais, vis sakydavo, kad esąs tuščias darbas šiais laikais leisti lietuviškus laikraščius arba stengtis, kad toji lietuvių kalba būtų visur atgaivinta, nes kitų senųjų tautų gyvenimo praktika esanti parodžiusi, jog kitaip nebūsią ir lietuvių kalbai. Reikia pasakyti, kad kai kas patikėdavo to Mackevičiaus straipsniams ir todėl neprisidėdavo prie lietuviškų organizacijų ugdymo ir neskaitydavo lietuviškai leidžiamų laikraščių.

Anot to sulenkėjusio Mackevičiaus, mokančio tada gana gerai lietuviškai kalbėti, daug geriau esą būtų, jei visi lietuviai pasivadintų litvinais ir stengtųsi visas savo knygas bei laikraščius leisti lenkų kulūrine kalba, nes tik tokiu būdu esą galėtų mūsų visa kultūra aukštai pakilti. Pats Mackevičius stengdavosi įvairiuose lietuvių intelektualų pobūviuose dalyvauti, bet visada pabrėždavo, kad jis esąs aktualus "litvinas". Bet mažai kas tada iš mūsų lietuvių kreipdavo dėmesį į sulenkėjusio Mackevičiaus tvirtinimus.

A. Kelmutis

Kas trečias vėžio ligonis pagydomas

Daugiau kaip 800,000 amerikiečių buvo pagydyti nuo vėžio ir šiandien tebegyvena, praneša Amerikos Vėžio Draugijos viceprezidentas Mefford R. Runyon. Kiti 900,000 tebėra gydomi ir po 5 metų bus galima pasakyti, ar jie galutinai pagydyti, jei ligos simptomai per tą laiką nebepasirodys.

Dar 1913 metais devyni žmonės iš 10 susirgusių vėžiu mirdavo, 1930 metais bemirdavo penki iš dešimties, o šiandien jau kas trečias ligonis pagydomas. Turimos priemonės ir patirtis gali padėti pagydyti kas antrą vėžiu susirgimą, su sąlyga, kad liga pradedama anksti gydyti.

help your HEART FUND — help YOUR heart

Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois sveikina Naujienas, sulaukusias garbingo jubiliejaus

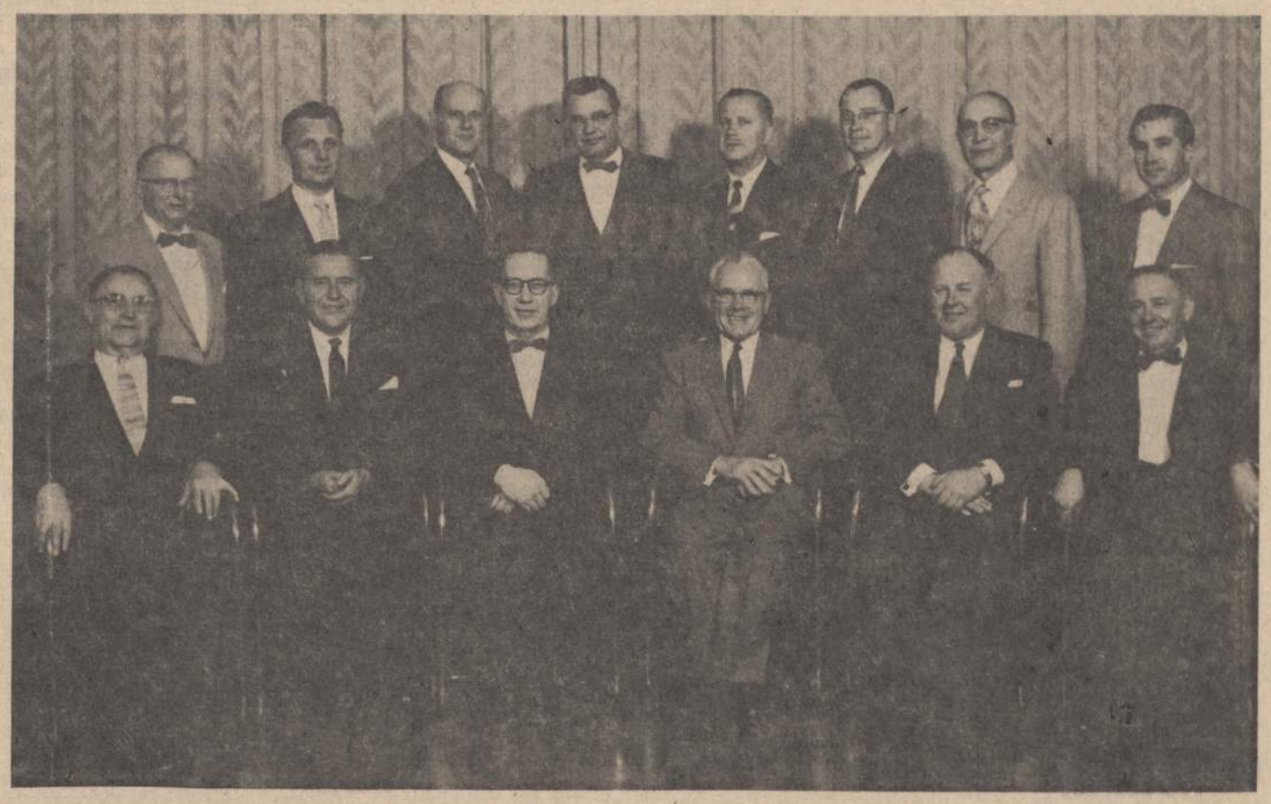

Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois direktorių taryba: Sėdi iš kairės į dešinę: Anton J. Valonis, ižd.; Adolfas Baliūnas, sekr.; Dr. Joseph B. Jeromė, vicepirm.; Stanley P. Balzekas Sr., pirm.; Julius Kuzas, vicepirm. ir Felix A. Raudonis, vicepirm. Stovi: direktoriai William J. Kareiva, teisėjas Alfonse F. Wells, Algird L. Pivaronas, adv. Frank Zogas, inžinierius Anthony J. Rudis, Sanley Balzekas Jr., Dr. Kazys Drangelis ir architektas Jonas Stankus.

Chicago Savings & Loan Association Sveikina Naujienas

Mr. A. J. Valonis
Treasurer

Mr. Ralph Puslis
Director

Judge A. Wells
Director

Miss E. A. Pakel
Secretary

Mr. John Pakel
President

Mr. J. Pakel, Jr.
Vice President

Mr. John Gregg
Vice President

Mr. W. Sebastian
Director

Mr. C. Beacham
Director

CHICAGO SAVINGS and LOAN BENDROVĖ

sveikina NAUJIENŲ bendrovę, dienraščio Redakciją ir Administraciją jų 45 metų jubiliejaus proga. 45 metai yra nepaprastai didelis laikotarpis lietuvių išeivijos gyvenime. Prieš 45 metus mes, Chicagos lietuviai, neturėjome didelių kultūrinių, politinių ir labdaros organizacijų. Nebuvo stambesnių biznierių, profesionalų ir kultūrinio lietuviško darbo rėmėjų. NAUJIENŲ steigėjai, numatę, jog kultūrinis ir ekonominis lietuvių gyvenimas Amerikoje nebus sėkmingas be lietuviškos spaudos, turėjo drąsos imtis atsakomybės leisti lietuvišką dienraštį Amerikoje. Tas dienraštis visą laiką gynė ir šiandien tebegina lietuvių politinius, ekonominius ir biznio reikalus.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION remia naudingą lietuvišką spaudą. Mūsų bendrovės nariai kartu su naujieniečiais didžiuojasi, kad dienraštis sėkmingai išgyveno tiek daug sunkių valandų. Mums labai malonu matyti energingą, sumanų ir drąsų Dr. Pijų Grigaitį sėkmingo lietuviško dienraščio priešakyje. Jo energija yra neišsemiama, o politinė nuovoka labai gili. Norėtume, kad jis dar ilgus metus kovotų už gimtinės mūsų Lietuvos laisvę, kaip jis yra kovojęs iki šio meto.

Lai šis NAUJIENŲ jubiliejus dar labiau sustiprina visus lietuvius! Lai mus suvienija, nes kur vienybė, ten ir galybė.

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
VALDYBA IR DIREKTORIAI
JOHN PAKEL, SR., Prezidentas.

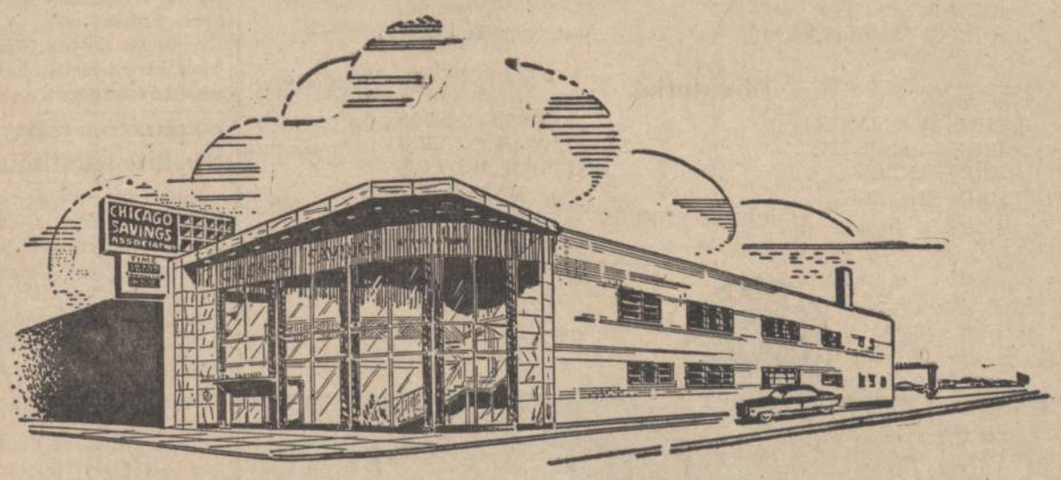

CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue — Telef.: GRovehill 6-7575

ATDARA: Pirmadienį 12 iki 8, antradienį 9 iki 4, trečiadienį uždaryta visą dieną.
Ketvirtadienį ir penktadienį 9 iki 8. Šeštadienį 9 iki 12:30 val.

Netolima vyrų choro sukaktis

Nė nepajutome, kad jau praėjo beveik 10 metų, kai paskutinioji lietuvių banda įsiliejo į čionykštį gyvenimą. Daug kas pasikeitė per tą dešimtmetį. Naujieji šio krašto būsimieji gyventojai tada buvo labai neturtingi, o dabar jau dažnas pasiturinčiai yra įsikūręs. Dalis tų naujųjų gyventojų nuėjo su šio krašto patogumais, net ir savo vaikus nebeleisdami į lietuviškas mokyklas, bet dalis dar liko ištikimi savo tautai ir nuėjo idealistiniu lietuvybės keliu. Šiai šakai priklauso mokytojai, chorai, ansambliai ir visa eilė kultūrinių organizacijų narių.

Vienas iš šios grupės aktyviai pasireiškusių vienetų ir yra Chicagos Lietuvių Vyrų choras "Vytis", savo dešimtmetį minįs 1959 m., nes choras susiorganizavo 1949 m. rudenį. Tuo metu visi, kas tik buvo dainavę anksčiau Europoje, jungėsi į chorus Chicagoje. Vyrų choras tada turėjo didžiausį choristų skaičių. Charakteringa, kad šiam chorui pradžią davė patys choristai, dainavę kituose choruose Europoje. Šio choro iniciatoriais buvo V. Radžius ir Alb. Dzirvonas. Vėliau A. Dzirvonas atgaivino "Dainavos" ansamblį, nes buvo davęs ansamblio nariams pažadą, kad, kai atvažiuos į JAV, tuojau stengsis sudaryti sąlygas visiems dainaviškiams atvykti į šį kraštą. Iš dalies tai jam pavyko, ir, savaime aišku, dėl ankstyvesnių įsipareigojimų, A. Dzirvonas iš Vyrų choro pasitraukė. Jis buvo to ansamblio pirmininkas Vokietijoje ir tam vienetui yra davęs nepaprastai daug, daug savo energijos ir sveikatos paaukojęs, gabiai tvarkydamas ansamblio reikalus. Vargu be jo ansamblis būtų pradėjęs veikti Chicagoje!

Vyrų choro iniciatoriai pakvietė pirmuoju choro dirigentu muz. Alf. Gečą, ką tik tuo metu atvykusį iš Vokietijos. Jo darbas tuojau sutiko kliūčių, nes nebuvo gaidų, o kai kurie muzikai, kad ir labai prašomi, bet nuo paskolinimo gaidų nusirašymui išsisukinėjo. Todėl nieko kito neliko, kaip pačiam choro vadovuo dainas atkurti iš atminties. Tuo būdu ir buvo prieita iki pasirengimo pirmam viešam koncertui Sakalų salėje.

Likus kelioms savaitėms iki koncerto, tapo pavogtos visos choro partitūros. Gerai, kad chorui tuo metu jau gaidų nebereikėjo. Koncertas įvyko, kuriame buvo perpildyta salė. Šis pasisekimas paskatino Vyrų chorą dainuoti ir toliau.

Kitas laikotarpis

Kai Chicagon atsikėlė buvęs Kauno policijos pučiamųjų orkestro dirigentas Lietuvoje ir buvęs "Dainavos" ansamblio dirigentas Vokietijoje, tai Vyrų choras, pasitraukus Alf. Gečui, pasikvietė sau dirigentu muz. B. Jonušą. Šiame laikotarpyje choras pradėjo dainuoti sudėtingesnes kompozicijas. Dirigentas nevengė į choro repertuarą įtraukti ir kitataučių kūrinių. Choras su koncertais jau išdrįso aplankyti ir kitas lietuvių kolonijas. Daroma vis didesnė pažanga dainavime.

Daug sunkumų teko chorui išgyventi dėl nepalankių sąlygų darbui, bet lietuviškos dainos meilė giliai ruseno visų choristų širdyse ir jie nugalėdavo visas kliūtis. Darbui dar trukdė ir nebuvimas tinkamų patalpų, kuriose choras galėtų repetuoti. Dėl susidariusių nepalankių sąlygų muz. B. Jonušas nuo choro darbo pasitraukė 1954 m. rudenį.

Dainuojanti šeima

Taip jau likimas lėmė, kad Vyrų choro penkmečio koncertui dirigavo muz. Vl. Baltrušaitis, chorą perėmęs diriguoti 1954 m. gruodžio mėnesio gale. Penkmečio koncertas įvyko 1955 m. balandžio 24 d. Paprastai dirigentų pasikeitimas chorams nėra naudingas, bet šiuo atveju po pusmečio choristai spėjo persiorientuoti naujo dirigento vadovybėje ir suprasti jo mostus ir reikalavimus. Choras darė vis didesnę pažangą dainavime ir kai kurių žodžiais tariant jau dainavo. Dažnai išvykdavo koncertuoti ir kitur. Dirigento Baltrušaičio rankose choras įgavo daugiau pasitikėjimo, išnyko detonavimas ir pasiekė tokio meninio lygio, kurio ne visi kiti chorai gali pasididžiuoti. Choras susigyveno su savo dirigentu taip, kad susidarė tarsi viena dainuojanti šeima.

Operiniai metai

Atrodo, kad turint buvusį Lietuvos operos solistą Vl. Baltrušaitį savo dirigentu, valdyba savo tarpe ilgai brandintą mintį — statyti operą pradėjo labiau plėsti ir judinti. Pagaliau 1956 m. vasarą choras galutinai apsisprendė už pirmąjį bandymą — Verdi "Rigoletto" operos statymą sekančiame sezone, kas ir buvo atlikta. Nuo tada choro gyvenimas, veikla ir sąlygos kito, nes reikėjo persiorientuoti ir prisitaikinti prie naujo darbo sąlygų. Operinis darbas vyko sklandžiai ir po įtempto darbo 1957 m. kovo mėnesio gale išvydome pirmąjį "Rigoletto" spektaklį. Pastatymo dirigentas buvo muz. A. Kučiūnas, įdėjęs nemaža darbo; pastatymo širdis buvo muz. Vl. Baltrušaitis, be kurio opera vargu ar būtų įvykusi, nors pati mintis gimė Vyrų choro valdybėje. Tenka priminti, kad muz. A. Kučiūnas chorą jau gerai pažino, nes akomponavo beveik kiekvienam to choro koncertui.

Po pirmosios operos susilaukus nuostabaus pasisekimo, visuomenės pritarimo ir įvertinimo, sekė kitą sezoną Gounod "Faustas", atnešęs dar didesnį operinį patyrimą. "Faustui" buvo suorganizuotas moterų choras, kuris pasirodė gana stipriu meniniu vienetu. Tačiau "Faustą" lydėjo nesekmė: muz. Vl. Baltrušaitis palieka Chicagą ir išvyksta gyventi į Brooklyną. Sunkus tai buvo smūgis chorui, bet reikėjo taikintis su likimu, o tas likimas jau daugeliui muzikų lėmė, kad finansinės sąlygos jų gyvenime dažnai būna vos vos pakenčiamos, be ateities užtikrinimo vėlesniam amžiui. Baltrušaičio išvykimas, nors ir apgailėtinas, bet viso vieneto dar nesužlugdė: jie ryžosi naujai operai. Šį kartą buvo taip susitvarkyta, kad sutarta dirbti toliau darbą pasidalinant į smulkesnes dalis. Lemtis operos vienetui atnešė muzikiniai dar sunkesnę operą Bizet "Carmen". Visa našta krito ant muz. A. Kučiūno pečių, kad opera būtų tinkamai paruošta. Operai režisuoja akt. K. Oželis, dirbęs ir prie pirmųjų dviejų operų. Chormeisteriu yra, kaip ir pirmiau, muz. Alf. Gečas ir muz. Ant. Linas, kuris ir pirmiau kartu dirbo. Šie abu chorus rengia partijoms. Dail. Vyt. Virkau, kuris ir anksčiau dirbo, šiemet taip pat rūpinasi dekoracijomis ir jas dažo. Choreografafijai į talką atėjo žymi šios srities žinovė V. Radauskienė. Visą administracinę komplikuotą naštą neša Vyrų choro valdyba ir specialiai sudarytas organas, į kurį įeina Operos Moterų choro seniūnė M. Momkienė, žurn. Vl. Būtėnas, Vyt. Gutauskas ir kiti. Muz. A. Kučiūnas yra ne tik dirigentas, bet ir operos meno vadovas.

Kaip teko patirti, visi operos dalyviai yra susirūpinę lietuviškos operos statymu, bet ne dėl nuo jų pareinančių aplinkybių, to negali dabar dar įvykdyti. O ta aplinkybė yra, kad dar nėra tokios savos operos. Tokią operą dar reikia sukurti! Jei kuris nors lietuvis kompozitorius sukurs operą, tai tas vienetas esąs pasiryžęs tuoj pradėti darbą. Šiuo metu tam dar nėra artimų perspektyvų.

Su "Carmen" operos pastatymu jau būsime sulaukę 3 lietuvių kalba pastatytų operų; sukėlusių didelio susidomėjimo tautiečių tarpe.

Belaukiant Vyrų choro dešimtmečio, reikia jiems pirma palinkėti sėkmės "Carmen" operos spektakliuose, kurie bus balandžio 11, 12 ir 25 dienomis Chicagoje. Tegyvuoja kartu ir visas operos kolektyvas, atliekąs didelį kultūrinį darbą mūsų išeivijoje, jog net į tai yra atkreipę dėmesį ir Lietuvos okupantai, kuriems šis operos kolektyvas yra nemažas akibrokštis.

Ar. Šarūnas

Duokite savo 1958 metų mokesčių (income tax)
LAKŠTUS UŽPILDYTI

CHESTER KILKIS

4127 So. Richmond Street VIrginia 7-3030

prie ARCHER AVENUE

Pildo biznio, nuosavybių ir asmenų lakštus

Chicagos lietuviams pildo lakštus jau per 25 metus

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

INCOME TAX SERVICE

- Paruošia paprastas ir sudėtingas (nuosavybių savininkų) mokesčių blankas.
- Paruošia algų lapus • Atlieka knygvedybą.
- Sutvarko užsilikusias knygas.

PRANAS SALEMONAVIČIUS

504 West 33rd Street (netoli Normal Avenue)

Susitarimui tel.: VIctory 2-3486

VALANDOS: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 10 val. vak., taip pat - šeštad. ir sekmad. 20 metų patyrimas; žemos kainos.

LICENSED SALESMAN — padeda pirkti ir parduoti Real Estate.

Parūpina visokius draudimus — "insurance".

KONTRAKTORIUS

BE to, STATOME

Naujus namus
Taisome senus
Virtuves
Maudynes
Stogus.
Elektros laidus
Centralinį šildymą ir Plumbing

Pleisteruoja, atlieka Tuckpointing
Dailidės, medžio ir kitus namų taisymo darbus
Pre-Cast Stone
20 metų patyrimas
Žemos kainos

Virtuvės Grindis Nuvalome, Nuvaškuojame ir Nupališuojame $2.00

Vonios Sienas ir Lubas Numazgojame $3.50

NELAUKITE-
RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Atominio karo pasekmės, kaip jas mokslininkas nusako

Radioaktyvūs krituliai, atsiradę dėl puolimo atominėmis bombomis, per 40 metų padarytų žemę nebetinkamą ūkiui, pasakė U. S. Atominės Energijos Komisijos narys Dr. Willard Libby, kalbėdamas Purdue universitete. Atominė ataka kelių tūkstančių mylių plotą užnuodytų stipriais radioaktyviais krituliais. Kai 1954 metais prie Bikini salų buvo išsprogdinta didžioji vandenilinė bomba 7,000 ketvirtainių mylių buvo užnuodyta tiek stipria radiacija, kad žmogus, tame plote pabuvęs 36 valandas, būtų turėjęs mirti. Liby pasakė, kad tik žinojimas kokių baisenybių galima laukti iš atominio karo, gali sulaikyti nuo trečio pasaulinio karo. Tačiau ir tuo negalime pasikliauti, jis pasakė.

Liby pridūrė, kad mokslas dar turi rasti, kokiu būdu radiacija paveikia gyvus organizmus. "Deja, liūdna tiesa yra, kad niekas to nežino".

"NAUJIENŲ" 45 metų jubiliejaus proga sveikiname "Naujienų" Redakciją ir Administraciją, linkėdami "Naujienoms" ilgo ir našaus darbo Lietuvos ir Lietuvos Bendruomenės gerovei.

Liet. Teis. Draug. Centro Valdyba

Chicagos lietuvių dienraštį "Naujienas" ir jų redakcinį ir administracinį kolektyvą, švenčiantį ir minintį 45 metų garbingą sukaktį, sveikiname ir linkime toliau dirbti lietuvių tautos ir Lietuvos darbą.

B. L. P. T. Klubo "Krivulė" Valdyba

VELYKOS JAU NE UŽ KALNŲ!

Švęskite Velykas iškilmingai, nes tai yra nuoširdaus džiaugsmo šventė, kaip mažiems, taip ir dideliems.

BRIGHTON BAKERY savininkas Feliksas Mackevičius ne tik šeimininkėms palengvins vargus, gamindamas nepaprastai skoningus tortus, Velykų "Babkas", Mazurkas ir kitus skanumynus.

Nepaprasta naujiena: pradėjo gaminti lietuviško skonio šokoladą: baltą, pieniską ir karčiai saldų. Mažieji bus ypatingai dėkingi p. Mackevičiui už nepaprastai gražius Velykų šokoladinius kiaušinius ir kiškius, o taip pat ir kitokius skanumynus — žaisliukus.

Jau dabar užsisakykite tortus, kurie savo skoniu užkariavo visą Čikagą, kad Velykų Šventėse galėtumėt pavaišinti savuosius—namiškius ir svečius.

REIKALAUKITE BRIGHTON BAKERY SKANIŲ GAMINIŲ IR ŠOKOLADO KIEKVIENOJE KRAUTUVĖJE.

BRIGHTON BAKERY

Telef.: VIrginia 7-1250

2457 West 46th Place, Chicago 32, Ill.

Sveikiname Naujienas 45 metų sukakties proga ir linkime joms ilgus metus tęsti lietuviams naudingą darbą!

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

3430 SOUTH HALSTED ST. CHICAGO 8, ILL.

Pareigūnai

THOMAS S. JANULIS	President
MARY EISIN	Executive Vice-President
JOHN BUDRICK	Vice-President
JOSEPH M. MOZERIS	Secretary
JOHN E. SEPUTIS	Treasurer
JOHN T. JANULIS	Asst. Secy.-Treasurer

Direktoriai

THOMAS S. JANULIS	FRANK DIKSAS
JOHN E. SEPUTIS	STANLEY STANEVICH
JOHN JANULIS	JOSEPH M. MOZERIS
JOHN BUDRICK	MARY EISIN

ALBERT J. AUKERS

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS — INSURED UP TO $10,000

DISTRICT SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

3430 S. Halsted St. • Chicago 8 • CLiffside 4-0104

Lietuvių Studentų Šalpos Fondas,

minint "Naujienų" dienraščiui savo 45 metų veiklos sukaktį, sveikina Redakciją, Administraciją, darbininkus bei visus bendradarbius ir linki ilgiausius metus, kaip iki šiol, sėkmingai dirbti lietuvių visuomenės labui ir lietuvišku žodžiu gaivinti mūsų tautinę sąmonę.

Ta pačia proga Lietuvių Studentų Šalpos Fondas reiškia nuoširdžią padėką redakcijai už suteiktą praeityje Fondo darbuose spaudos pagalbą, garsinant Fondo darbus, pranešimus ir veiklos straipsnius.

Lygiai Fondas brangina ir didžiai vertina "Naujienų" Redaktoriaus Dr. P. Grigaičio ir kitų bendradarbių, dalyvaujančių Fondo eilėse bei remiančių materialiai ir moraliai mūsų veiklą, darbus.

Tikėdamiesi ateityje Jūsų glaudaus bendradarbiavimo ir paramos, leiskite dar kartą pareikšti Jums nuoširdžią padėką ir priimkite mūsų sveikinimus ir drauge prie šio pridedamą mūsų kuklią dovanėlę spaudos darbui paremti.

Su pagarba,

A. F. WELLS
LSŠ Fondo pirm.

E. KUČIŪNIENĖ
Sekretorius.

Jei ne PETRAS ŠIRVOKAS, rašytojas Juozas Švaistas būtų negavęs tūkstantinės. PETRAS ŠIRVOKAS atidarė rašytojui duris į garbę ir prie pinigų. Tai logiškas dalykas.

Visiems vertėtų susipažinti su PETRU ŠIRVOKU, galinčiu daugeliui atidaryti duris į laimingą ir pasitenkinimo pilną savaitgalį. PETRĄ ŠIRVOKĄ gausite, jei kreipsitės į NAUJIENAS arba kitus knygų platintojus. Paskutiniu metu Petru ŠIRVOKU susidomėjimas padidėjo. Įsigykite šią knygą, kol jos laida nepasibaigusi. Knyga turi 230 puslapių, o kaina tik $2.00.

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina $5.50

Siuskite siuntinius!

Siunčiame dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus: naujus gatavus rūbus ir taip pat įvairias medžiagas, maistą, vaistus, akordeonus, siuvamas ir mezgamas mašinas, laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

KAINOS PRIEINAMOS.

AMERLIT SUPPLIES CO.

2221 W. CERMAK ROAD

CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas.

PASIBAISĖTINAS ĮVYKIS

ANTANAS NARBUTAS

Per kokį penkiolika metų vis galvojau, kai išeisiu pensijon, pasivažinėsiu po visą kraštą, aplankysiu Floridą, Kaliforniją, pasimatysiu su ten apsigyvenusiais senais draugais, o kai artėjo metas mesti darbą, tai vietoj Floridos išvažiavau ligoninėn. Atsišriubavo visa eilė mano šriubelių, o širdis visai aptingo.

Visą 60 metų ji veikė tvarkingai. Galėjau rąstus mėtyti, akmenis raičioti ir geležis kilnoti — nieko ji nesakydavo, o dabar jau manęs ir laiptais neužkelia. Turiu lipti pamažu, pailsėdamas ir giliai atsikvėpdamas.

Gydytojai, pralaikę kelias savaites ligoninėje, liepė būti namie, liepė gulėti ir sėdėti, ir gulėti. Tas gulėjimas man jau įgriso iki gyvo kaulo: nuobodu, pikta, kartais net pradedu abejoti, ar ištikrųjų jau reikia tiek gulėti... Bet vos tik pajudu, visa mano šeima, žmona, ir ypatingai duktė, mane bara ir liepia klausyti gydytojo... Labai nuobodu jo klausyti.

Vienas geras mano draugas man įkalbėjo rašyti atsiminimus. Tai, sako, labai lengva ir įdomu. Sėdėk sau ir rašyk, rašyk ir rašyk. Jis man ir popieriaus atnešė. Papasakojo, kaip rašyti, apie ką rašyti. Žinau, kad rašytoju nebūsiu ir jam nieko neprižadėjau, bet kai jis išėjo, tai iš nuobodulio pradėjau ritinėti plunksną.

Aprašiau savo kaimą, laukus, gojelį, upelius, kelionę Rygon su sėmenimis, nupiautus telegrafo stulpus, telegrafo vielų vogimą... Mano gyventas lietuviškas kaimas buvo kitoks negu dypukų paliktas kaimas. Mano paliktas kaimas buvo atsilikęs, nesusipratęs, tamsus, tuo tarpu jie paliko kaimą su elektros šviesa, pieninėm, mokyklom ir mokytojais. Jie patys yra apsišvietę, mokyti, jų ir kaimas buvo apšviestas.

Šiandien, žinoma, jau nėra nei mano palikto, nei jų palikti lietuviško kaimo. Šiandien Lietuvoje mongolas įvedė kolchozą, visai panaikindamas lietuvišką kaimą ir užmirštin nublokšdamas visą to kaimo gyvenimą su senais jo papročiais, su savotiškais šeimų saitykiais, su nuolat talkininkauti pasiryžusiais kaimynais, su tokia didele daugybe nepaprastai gerų žmonių labai tyromis širdimis...

Gal kada nors kas nors ir išeis iš tų mano plunksnos ritinėjimų ir pusėtinai prirašytų popieriaus lapų, bet šį kartą noriu parašyti apie kitą dalyką. Noriu kalbėti ne apie tai, kas prieš 50 metų buvo tolimame lietuviškame kaime, bet kas dėjosi Roselande, mūsų kaimynystėje, prieš keletą mėnesių...

Šie įvykiai tiek sukrėtė visą apylinkę, kad žmonės dar ir šiandien vis apie tai tebėsneka. Jiems dar ir šiandien neaišku, kaip žmogus gali taip pasielgti su žmogumi. Mane patį ne kartą šiurpulys dėl to yra nukrėtęs. Dar ir dabar, kada apie tai pagalvoju, tai kartais vis dar didelė ruda skruzdėlė šaltom žagarinėm kojom per nugarą nubėga. Perbraukęs ranką per nugarą randu tos skruzdėlės paliktus šlapius pėdsakus.

Mano kaimynas — taupus šiaučius

Kitoj gatvės pusėj ant 103-čios gyveno gana jaunas šiaučius, kurį dypukai batsiuviu vadintų. Jis vadinosi John Kusy. Buvo lenkas, jaunas čia atvažiavęs.

Kusy buvo vedęs Amerikoje gimusią lenkaitę, Stellą. Jiedu turėjo sūnų Stanley ir dukrą Jean. Abu visą laiką daug dirbo, namus prižiūrėjo ir vaikus augino. Augino ir į mokslą leido. 29 metų amžiaus sūnus baigė universitetą ir Northwestern Universitete eina laboratorijos techniko pareigas, o duktė ištekėjo ir gyvena W. Lafayette, Indiana.

Džianas dirbo ilgas valandas, savo kaimynams batus taisė ir pinigus kalė. Aš pats savo batus pas jį nešdavau, dažnai su juo pasišnekėdavau įvairiais klausimais. Batus jis gerai pataisydavo ir nenulupdavo brangiau už kitus. Jo žmona taip pat bėgdavo į darbą, o grįžusi namus aptvarkydavo, vaikus prižiūrėdavo.

Šiaučius per ilgus metus gražiai prasigyveno. Čia pat Roselande įsigijo puikius mūro namus. Du aukštai, du gražūs butai. Vename su šeima pats gyveno, o kitą butą nuomavo. Jis pasistatė labai gražią dirbtuvę, mūrinę, su dideliais šviesiais langais. Įsitaisė geras mašinas, storus elektros laidus, galėjo lengvai ir greitai sunkiausius darbus atlikti. Jo dirbtuvėlė buvo lygiai prieš mano namus, kitoje gatvės pusėje. Žvilgterėjęs per langą matydavau Džiano dirbtuvėlėje šviesas, o dažnai pastebėdavau ir jį patį, kalinėjantį ir piaustantį senus batus...

Visi žinojo, kad šiaučius Džianas buvo darbštus ir labai taupus žmogus. Švenčių metu jis nueidavo į savo bažnyčią, pasisvečiuodavo pas savo giminiečius bei pažįstamus, bet kur tiktai kokią valandą atitrūkdavo, tuojau ir sėsdavo prie savo kurpalių ir varstotų...

Per 30 metų jis, matyt, gražaus pinigo užsikalė. Užaugino ir išmokslino vaikus, išmokėjo du gerus mūro namus, įsigijo įvairiausių įrankių ir, reikia manyti, pinigų turėjo banke.

Gal šiaučius Džianas ir toliau būtų laimingai gyvenęs, jei būtų nesugalvojęs nuvykti Lenkijon, senos savo motinos aplankyti. Tuo tarpu Lenkijon dar galima įvažiuoti, nežinia, ar ilgai taip bus. Jei ilgiau užtruks, tai ir motina gali dar numirti, vėliau jam pačiam būtų nesmagu.

Sakau, kad gal būtų laimingas, bet tikrai negali žinoti. Laimė ir nelaimė nepasako, kada ir kur jos eina. Jos užpuola žmogų nelauktos, visai netikėtos.

Žinojom, kad Džianas norėjo Lenkijon važiuoti su savo žmona. Norėjo parodyti jai gimtinį kaimą, seną motiną, pats norėjo pasirodyti...

Bet ar jo mylimoji Stella buvo tokios pat nuomonės, sunku pasakyti. Yra pagrindo manyti, kad Lenkijon važiuoti ji visai nenorėjo. Ji, matyt, turėjo visai kitokius planus. Kada josios šiaučius jau pasą gavo Lenkijon važiuoti, ji apie kelionę ir klausyti nenorėjo. Kad vyras josios 'neboderiuotų", tai ji dirbtuvėlėje visai nustojo rodytis. Anksčiau būdavo ateina, paleidžia jį pavalgyti, su kostiumeriais pasikalba, o kartais vyrui net padeda, bet paskutiniu metu nei kojos į dirbtuvėlę neįkeldavo.

Moteris labai sunku suprasti. Nežinai, ką jos galvoja; ne visuomet pasako, o atspėti negali. Šiaučius su saviškę beveik 30 metų išgyveno, bet jos nesuprato. Jis, matyt, vienaip manė, o ji kitaip darė.

Praeitą vasarą Lenkijon jis vienas išvažiavo. Jo dirbtuvėlė visą laiką buvo uždaryta. Retkarčiais jo žmona pasirodydavo, bet tuojau ir vėl dingdavo. Visa vasara praėjo labai ramiai, bet kai batsiuvys grįžo iš tėviškės, viskas vystėsi žaibo greitumu.

Jis grįžo rugsėjo viduryje. Vietoje išskėstų žmonos ir artimųjų rankų, jis rado kai kurias duris užrakytas. Džiaugsmo jo veide nesimatė, su kaimynais nesikalbėjo, sutiktiems pažįstamiems nė "gerą rytą" nepasakydavo. Kas arčiau su juo draugavosi tai galėjo paklausti, bet keno draugystė buvo tiktai kaimynystės ryšiais pagrįsta ir paremta tuo didžiuoju principu, kuris liepia nesikišti į kitų žmonių asmeninius ir šeimyninius reikalus, tai neklausdavo, kodėl jis toks pasikeitęs. Kiekvienas galvojo, kad paaiškės. Kuriam laikui praėjus, pats batsiuvys papasakos. Papasakos ne tiktai ką Lenkijoj matė, bet ir grįžusio susirūpinimą. Bet jis jau nepaaiškino.

Rugsėjo 26 dienos vakarą mano dukrą pašaukė vieno didžiojo Chicagos dienraščio korespondentas. Jis paklausė, ar prie patsiuvio dirbtuvėlės yra policijos. Ji nustebo tokiu klausimu, bet pažiūrėjus per langą, pamatė du policijos automobilius, šviesas viduje ir būrelį žmonių lauke. Pasirodo, kad miesto centre esančios laikraščių redakcijos žinojo daugiau apie tai, kas mūsų apylinkėje darosi, negu mes, gyvenantieji kitoje gatvės pusėje. Atsakė, kad yra policijos automobiliai, bet ji nežinojo, kas ten darėsi.

Pradžioje manėme, kad vagys įsiveržė į dirbtuvėlę. Mums buvo įdomu patirti, ar policija juos sugavo. Bet netrukus paaiškėjo, jog įvyko baisesnis dalykas. Pasirodo, kad šiaučiukas pavakare parėjo namo, duris užsirakino, batus nusiavė, švarką nusivilko, pasiėmė savo šautuvą ir paleido šūvį į galvą...

Policija išlaužė duris, įsiveržė į vidų ir tyrinėjo mirties aplinkybes. Visi spėliojome, kodėl jis būtų nusišovęs? Negalėjome suprasti, ko sveikam ir nuolatinį darbą turinčiam žmogui būtų galėję trūkti? Be to, žinojom, kad jis vaikus buvo gražiai išmokslinęs; nebuvo paslaptimi, kad jis ir pinigų turėjo.

Bet netrukus paaiškėjo dar baisesnis dalykas. Pasirodo, kad 51 metų vyras, prieš atimdamas sau gyvybę, užėjo į savo butą ir taip sumušė savo žmoną, jog ją teko vežti ligoninėn. Sumuštąją paliko namuose, o pats grįžo į savo dirbtuvėlę ir nusišovė. Bet taip šovėsi, kad vienas šūvis jam beveik visą galvą nunešė.

Šie įvykiai sukėlė didžiausią pasibaisėjimą. Jie sukėlė kalbų ir įvairiausių aiškinimų. Kodėl batsiuvys taip pasielgė? Tiktai tada paaiškėjo visa eilė kitų dalykų, apie kuriuos mes ankščiau nieko nežinojome.

Atrodo, kad darbštaus batsiuvio žmona, išpaikinta gero ir ramaus gyvenimo, seniai ieškojo būdo, kaip atsikratyti tos "darbo pelės".

Vos spėjo jis išvažiuoti Lenkijon, josios advokatui atėjo geniališka mintis, jog galima gauti skyrybas dėl "pabėgimo" Kur josios vyras buvo, ji nežinanti; ko jis užsienin važinėjęs, jai buvę neaišku. Ji tiek težinojusi, kad jis buvo "pabėgęs".

Jai buvo duotas ne tiktai greitas divorsas, bet judviejų ir turtas padalytas. Jai atiduotas gyvenamas namas, o jam atiduota dirbtuvėlė. Galimas daiktas, kad padaryti ir kiti teismo patvarkymai, draudžiantieji daryti vieną ir kitą dalyką.

Namo grįžusiam batsiuviui nauja padėtis buvo tokia netikėta, kad jis negalėjo susiorientuoti. Skubėjo mano pas savo mylimą žmoną, o žmona nuo jo buvo nusisukus; grįžo į savo šeimą, rado šeimą išardytą; ėjo į savo namus, rado duris uždarytas. Matyti, kad šių dalykų jis negalėjo pakelti.

Kartais atrodo, kad žmogus labai daug gali pakelti, bet ir jam ateina ribos. Į žmogaus krūtinę, kaip į vaikų nešiojamą pūslę, gali labai daug pūstė. Ji tempiasi, tempiasi, bet kai prieina jau savo ribą, tai užtenka mažo spustelėjimo ir viskas sprogsta. Batsiuviui atrodė, kad toliau gyventi neverta. Visos jo gyvenimo pastangos nuėjo niekais; visos santaupos neturėjo jokios vertės; visas turtas tapo beverčiu. Nieko jam nepadeda nei bažnyčia, kurion jis visą gyvenimą bėgo melstis; bereikšmiai yra draugų patarimai; vertės jokios neturi artimiausieji žmonės...

Batsiuvys Kusy žuvo pirmą nelaimės dieną, žmoną Stella už kelių dienų miré Roselando ligoninėje.

Kaimynus dar ir šiandien šiurpuliai pakrato, kai pagalvoja apie šią tragediją. Kalboms vis dar nėra galo. Vienas kitą klausia, kodėl žmona užsimanė skyrybų nuo žmogaus, su kuriuo beveik 30 metų gražiai gyveno? Ar jį kitą buvo radusi? Kaip vyras galėjo iki mirties primušti mylimą žmoną? Nejaugi nėra jokių vertybių, kurios galėtų žmogų sustabdyti nuo tokio žingsnio? Ar jam nebuvo kitos išeities? Ar jis nebūtų parodęs daugiau vyriškumo, jei šį klausimą būtų šaltai sprendęs? Ar dėl netinkamo žmonos elgesio verta atimti sau gyvybę? Ar panašūs dalykai kartosis ateityje, kai žmonės bus sveikesni ir gyvens daug išmintingiau?

Tai vis klausimai, kuriuos sukėlė ši baisi tragedija ir į kuriuos raselandiečiai dar ne greitai ras atsakymus.

LIETUVIŲ SCENOS DARBUOTOJŲ SĄJUNGA

SVEIKINA NAUJIENAS 45 METŲ JUBILIEJAUS PROGA IR LINKI SĖKMĖS LIETUVIŠKOSIOS SPAUDOS DARBE!

Susivienijimo Lietuvių Namų Savininkų Bridgeporte visi Nariai ir Valdyba

Sveikina Naujienas 45 metų jubiliejaus proga ir linki geriausios sėkmės!

PETRAS JUOZAPAVIČIUS, pirmininkas
STASYS STANEVIČIUS, vicepirmininkas
ADOLPH KAULAKIS, nutarimų rašt.
THOMAS S. JANULIS, finansų raštininkas
KASTAS STULAS, iždininkas
JURGIS DARAŠKA, kontr. raštininkas
JUOZAS ZIMONČIUS, maršalka
FABIJONAS VALINSKAS, korespondentas.

Kviečiame lietuvių namų savininkus prisirašyti prie Susivienijimo Lietuvių Namų Savininkų, Bridgeporte. Susirinkimai įvyksta kiekvieno mėnesio antrą antradienį Chicagos Liet. Auditorijoje, 3133 So. Halsted St., 7:30 val. vakare.

Sveikiname Naujienas 45 metų gyvavimo proga ir linkime sėkmės lietuviškosios spaudos darbe!

EAGLE RESTAURANT
EVA POVILAITIS, Savininkė
1743 SO. HALSTED STREET
Tel.: CANAL 6-8456

Sveikinu Naujienas 45 metų sukakties proga ir linkiu laimingai darbuotis per daugelį metų.

NORVILA
REAL ESTATE and BUILDERS
2658 West 59th Street PRospect 8-5454

Sveikiname Naujienas 45 metų gyvavimo proga ir linkime sėkmės lietuviškosios spaudos darbe!

VINCAS IR JULĖ ANDRULIAI
3440 So. Lowe Avenue Chicago, Illinois

Phone: HEmlock 4-2323

Sveikiname Naujienas 45 metų gyvavimo proga ir linkime sėkmės lietuviškosios spaudos darbe!

JOSEPH VILIMAS
GENERAL BUILDING COTRACTORS
Real Estate — Loans — Insurance
6753 So. Rockwell Street Chicago, Ill.

Sveikinu Naujienas 45 metų jubiliejaus proga ir linkiu geros kloties ateityje!

LEO'S TAVERN
1444 SO. 51st AVENUE, CICERO
Tel.: OLympic 2-3855
Sėkmingas biznierius, Draugystės Lietuvos Kareivių narys, NAUJIENŲ skaitytojas.

SVEIKINA NAUJIENAS 45 METŲ JUBILIEJAUS PROGA IR LINKI SĖKMĖS LIETUVIŠKOS SPAUDOS DARBE!

JOSEPH F. GRIBAUSKAS
Executive Secretary

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
1447 SO. 49th COURT CICERO 50, ILL.
Telefonas: TOwnhall 3-8131

Kodėl įsteigtos lietuviškos kapinės?

Santrauka iš jubiliejinio Naujienų numerio 1954 m. vasario 19 d.

Šio šimtmecio pradžioje Chicagoje jau buvo apie 50,000 lietuvių, suvažiavusių iš įvairiausių Lietuvos vietų. Senatvė, ligos ir nelaimingi atsitikimai juos guldė į kapus be jokio pasigailėjimo.

Nutarta įsteigti lietuviškas kapines. Vietos katalikiška dvasiškija sukvietė draugijų atstovus ir pasiūlė visiems steigti lietuviškas kapines. Keli atstovai, turėdami galvoje, kas darėsi Lietuvoje, panoro patirti, ar ir Amerikoje lietuviai, dar prieš Aukščiausią Teismą, bus pasmerkiami ir skirstomi į gerus ir blogus. Susirinkusiems kun. Kriaučiūnas pasakė, kad nebus jokios diskriminacijos, kad visi lietuviai bus garbingai laidojami, visiems bus vietos lietuvių kapinėse. Gavę šitą užtikrinimą didelė dauguma Chicagos lietuviai prisidėjo prie pirmųjų lietuviškų kapinių steigimo, kurios visų vadinamos kazimierinėmis.

Praėjus keliems metams, kada žemė buvo nupirkta, gauti reikalingi leidimai ir viskas sutvarkyta, kun. Kriaučiūnas pakeitė savo nuomonę apie vienodas mirusių teises. 1905 metais jis pareiškė:

— Jei nebūsite geri parapijonai, tai laidosime už tvoros...

Ir iš tikrųjų, kazimierinėse pastatė tvorą, už kurios pradėjo laidoti bloguosius parapijonus. Kun. Kriaučiūnas spręsdavo, kurie lietuviai turėjo būti laidojami kazimierinėse, o kurie už tvoros. Tvoros pastatymas ir laidojimas "už tvoros" Chicagos lietuvių kolonijoje sukėlė didžiausių kalbų ir pasipiktinimų.

Lietuviai negalėjo pakęsti tokio biauraus pasityčiojimo. Šventas Raštas sako, kad tiktai Aukščiausiame Teisme Vyriausias Teisėjas, t. y. pats Dievas, spręs apie šioj žemėj padarytus nusikaltimus, tuo tarpu kun. Kriaučiūnas, pasiėmęs Vyriausiojo pareigas, jau šioje Žemės Pakalnėje vienus skirstė į dešinę, o kitus vertė už tvoros. Lietuviai ir vėl turėjo savuosius laidoti pas čekus, vokiečius ir kitus. Niekas nenorėjo sa~o tėvų, brolių ir vaikų guldyti už tvoros.

Kun. Kriaučiūno vedama lietuvių diskriminacija ir tvoros

A. Tamkevičia

užtvėrimas privertė galvoti apie reikalą suorganizuoti tokias kapines, kur kiekvienam mirusiam būtų suteikta reikalinga pagarba, kur kiekvienas galėtų pasirinkti norimą vietą, kur niekas negalėtų tyčiotis iš mirusiųjų. Buvo reikalas turėti tokias kapines, kur viešpatautų reikalinga rimtis, kur niekas negalėtų primesti savo valios ir nekerštautų net prieš mirusius. Vienu žodžiu, lietuviams buvo reikalingos tokios kapinės, kokias turi kiekviena civilizuota tauta.

Jau nuo 1906 metų Chicagos lietuvių tarpe buvo kilusi mintis steigti tikrai lietuviškas kapines. Ši mintis buvo aptariama kai kuriuose susirinkimuose. Kartais šiuo reikalu pasitardavo ir įvairių organizacijų atstovai. Bet tiktai 1911 metų vasario 19 dieną — lygiai prieš 18 metus — įvyko pirmas specialiai kapinių reikalams rinktų draugijų atstovų susirinkimas. Tų pačių metų kovo 18 dieną Illinois valstybės gubernatorius davė lietuviams leidimą steigti kapines. Taip pat buvo sudaryta komisija žemei pirkti ir prieš metų pabaigą prie Archer ir Kean Avenues užpirktas 21 akras žemės. Pinigams sukelti buvo padaryti $50 ir $100 bonai.

Pirmieji trys metai buvo patys sunkiausieji, pasakojo Juozas Skutas, seniausias kapinių direktorius. Be to, labai daug prisidėjo biauriausi gandai ir paskalos, skleidžiamos apie kapines. Pradžioje kunigai baidė lietuvius, o vėliau ir per pamokslus pradėjo įvairiausius dalykus pasako*i. Vienas kunigėlis tiek įsismagino, kad per pamokslą mus visus bedieviais išvadino, kapines bedieviškomis apkrikštino ir pridėjo, kad minėtose kapinėse ne žmones, bet šunis ir kates laidos.

— To mes jau negalėjome pakęsti. Norėjome eiti tiesiai į teismą. Bet vėliau pagalvojom, kad nesmagu kreiptis į teismą. Bandykime pasimatyti su Romos katalikų atstovais. Jonas Norvaiša ir aš nuėjome pas kun. Kriaučiūną. Jį pažinome. Jam ir sakome: "Jūsų bažnyčioje per pamokslą buvo išniekintos Lietuvių Tautinės Kapinės. Mes šunų ir kačių kapinėse nelaidojam. Jūs tai gerai žinote. Mes turime liudininkų, girdėjusių Jūsų vikaro žodžius. Jūs

Juozas Skutas

žinote, kad mes turime Illinois valstybės gubernatoriaus leidimą kapinėms steigti ir tvarkyti. Mes prisilaikome visų įstatymų kapinėms tvarkyti. Mūsų kapinėse tvarka yra gera, tokia ji ir bus. Jeigu Jūs arba Jūsų bažnyčioje kas nors kitas skleis šmeižtus apie mūsų kapines, tai trauksime Jus į teismą". "Labai atsiprašom, taip daugiau nebus kalbama apie Tautines Kapines", pareiškė mums kun. Kriaučiūnas. Jis mums pakartotinai tvirtino, kad respektuos kapines, kad uždraus skleisti šmeižtus, kad tiktai neeitume į teismą. Keli advokatai, patyrę apie lietuvių kunigų skleidžiamus šmeižtus apie Tautines Kapines, patys be pinigų norėjo vesti mūsų bylą, bet mes apsvarstėme reikalą, paėmėm dėmesin kun. Kriaučiūno pasižadėjimą ir nėjom į teismą. Advokatai buvo tikri, kad už panašius šmeižtus teismas šmeižikus būtų nubaudęs stambia pinigine bauda.

"Nuo minėto pasikalbėjimo tiesioginiai per pamokslus mūsų jau nelietė. Pamažu Lietuvių Tautinės Kapinės išsikovojo sau respektą ir pagarbą. Šiandien visi žino, kad lietuviai kapines moka tvarkyti, kad mūsų kapinėse yra gera tvarka ir visiems teikiama reikalinga pagarba, — baigė pasakojimą Juozas Skutas.

NORIME, KAD PĖSTI LENGVAI PASIEKTŲ KAPINES

Kaip žinote, Lietuvių Tautinių Kapinių apylinkėje vedama visa eilė naujų greito važiavimo kelių. Ten kryžiuojasi Illinois Toll Road ir Archer Road. Be to, toje apylinkėje bus galima įvažiuoti ir išvažiuoti į greituosius vieškelius.

Illinois valstybės kelių komisija, norėdama išvengti bereikalingų nelaimių, nutarė visai uždaryti Kean Avenue. Į Kean Avenue automobiliais galėsime įvažiuoti iš Cork Road. Teks privažiuoti prie šiaurinės kapinių tvoros. Ten bus pravestas geras ir platus kelia, kuriuo galėsime privažiuoti prie Kean Avenue, o tada ir prie Lietuvių Tautinių Kapinių. Kean Avenue eis kaip dabar tebeeina, bet priėjusi prie šiaurinės kapinių pusės, suks į rytus ir eis pagal kapines, kol pasieks Cork Ave.

Automobiliais privažiuoti prie kapinių bus lengva ir patogu. O kaip kapines pasieks pėstieji?

Jiems bus daug sunkiau, jei Illinois valstybės kelių komisija nepadarys vietos busams sustoti ir neįsakys tiems busams sustoti ir paimti keleivius prie Kean Ave. Tatai nesunkus darbas, reikia tiktai Illinois gubernatriaus įsakymo.

Juozas Balčiūnas,

Lietuvių Tautinių Kapinių prezidentas

Lietuvių Tautinių Kapinių vadovybė paruošė tuo reikalu peticiją Illinois gubernatoriui Strattonui ir renka parašus. Visa eilė Tautinių Kapinių sklypų savininkų, laidojimo direktorių jau pasirašė peticiją. Parašus renka ne tiktai direktoriai, bet ir patys sklypų savininkai. Kai kurie savininkai jau yra pririnkę ne po vieną, bet po kelis peticijos lapus.

Peticiją pasirašė daugelis Lietuvių. Joje yra ir nelietuvių parašų. Pasirašyti gali kiekvienas, kuris nori, kad pėstiems būtų lengviau pasiekti kapinės. Pasirašyti nėra jokio pavojaus. Parašą padėjęs žmogus tiktai prašo gubernatorių, kad jis palengvintų pėstiems pasiekti Lietuvių Tautines Kapines.

Jeigu bus įsakyta busui sustoti prie Kean Ave., kaip jis dabar sustoja, tai keleiviai galės išlipti ir dabartiniu Kean Ave. keliu pasiekti kapines. Liepos, Sophie Skrebis, Bruzgulienės užeigas, Forest Preserve ir kitas toje apylinkėje esančias vietas.

Būtų labai gražu, jeigu pasirašytų bent pora tūkstančių lietuvių. Lakštus peticijos parašams galima gauti pačiose kapinėse, ofise, Naujienose, pas Zolpienę ir kiekvieną kapinių direktorių. Jau yra surinkta 1,200 parašų. Per porą savaičių, iki kovo 29 dienos reikia gauti dar bent 800, kad kreiptumės į gubernatorių bent 2,000 suinteresuotų žmonių vardu.

Pasispauskime ir parodykime reikalingą pasiryžimą.

Sklypo savininkas

BŪSIMOS KELIŲ SANKRYŽOS PRIE ARCHER ROAD IR KEAN AVENUE

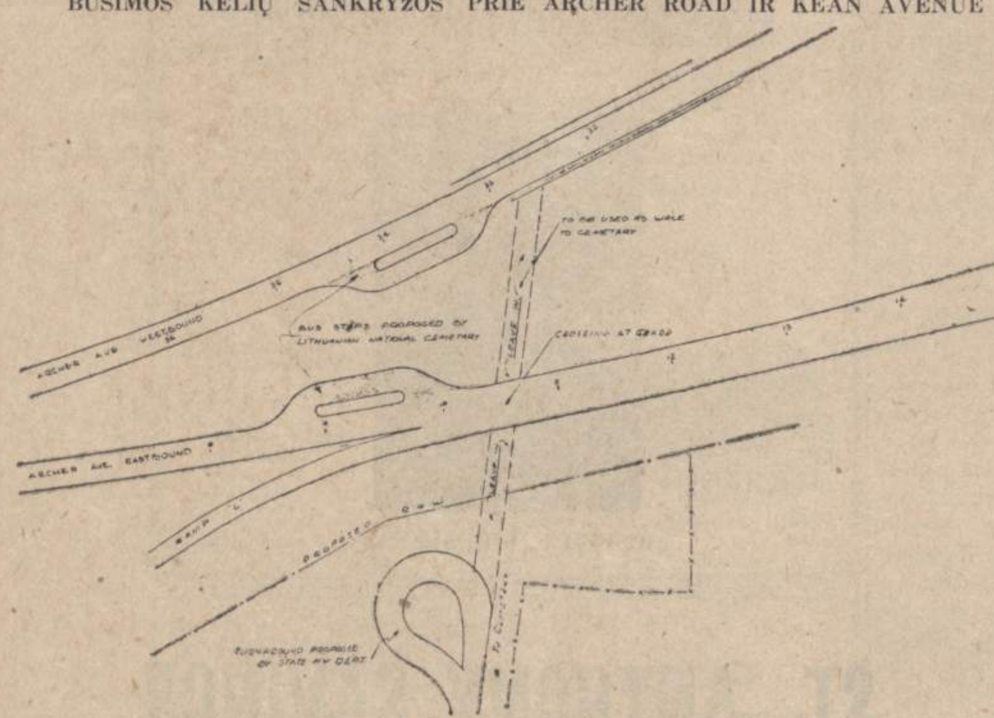

79-tos ir Archer Road sankryžoje Illinois State Highway Commission pravedė visą eilę naujų kelių. Be jau pravestų kelių, jie planuoja dar vieną pravesti. Tiltas jau pastatytas, bet kelias dar nepravestas. Iš viršuje esamo plano matyti, kad jis bus truputį į rytus ir į pietus nuo dabartinio Archer Road kelio. Kean Avenue jis perkirs beveik prie dabartinio tiltuko, esančio tarp kapinių ir Archer Road.

Tas naujas kelias bus dabartinis Archer Road. Ateityje dabartiniu keliu važiuosime į pietų vakarus, o naujai pravedamu važiuosime į Chicago. Kitaip sakant, ties šiom kelių sankryžom Archer Road bus padalytas. Viena puse važiuosime iš Chicagos, o kita — į Chicago. Pravedus šį naują kelią, Kean Avenue bus uždaryta.

Lietuvių Tautinių Kapinių šiaurėje bus pravestas platus ir geras kelias. Jis jungs Kean Ave. ir Cork Road. Automobilistai juo lengvai galės pasiekti kapines.

Nauja mostis ir tabletės atnaujina viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Ši nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kurį sukelia arthritis ir reumatizmas. Mostis, 98¢. Tabletės $3.50 pas jūsų vaistininką.

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS

BUČO DARŽAS

WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE

83rd and Willow Springs Road

WILLOW SPRINGS, ILL.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Sveikina Naujienas 45 metų jubiliejaus proga ir linki sėkmės ateities darbe!

PETKUS TĖVAS IR SŪNUS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

6812 So. Western Ave. Tel.: GR 6-2345-6

1410 So. 50th Avenue Cicero, Illinois

Tel.: TOwnhall 3-2108-9

Lietuvių Tautinės Kapinės

SVEIKINA NAUJIENAS MININČIAS 45 METŲ SUNKAUS, BET LABAI NAUDINGO DARBO SUKAKTĮ. LINKIME JOMS TĄ DARBĄ TĘSTI ILGUS METUS.

LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ VADOVYBĖ:

Iš kairės į dešinę sėdi: iždininkas A. Tamkevičius, direktorius J. Zalatoris, užveizda St. R. Kaslas, finansų komisijos narys ir čarterį pasirašęs direktorius Juozas Skutas, direktorius Al. Mickevičius, prezidentas Juozas Balčiūnas, viceprezidentas Povilas Daubaras, direktorius Gustas Rimkus, finansų komisijos narys Povilas Milasevičius, direktorius Karolis Aleksiūnas ir sekretorius Martynas Gudelis.

LITHUANIAN NATIONAL CEMETERY

Route 2, Box 615 Oaklawn, Illinois GLobe 8-0638

Ofisas kasdien atdaras nuo 9 iki 5.

3. NAUJAIS

ŽIUPSNELIS ATSIMINIMŲ 'NAUJIENŲ' 45 METŲ JUBILIEJAUS PROGA

PIRMAS "NAUJIENŲ" NUMERIS

1914 metai. Vasaris. Valparaiso universitetas.

Įėjęs vieną vakarą į Valparaiso universiteto lietuvių studentų Literatūros Draugijos knygyną, pastebėjau ką tai neįprasto. Susigrupavę studentai, lyg bitės avilyje, bandė vienas per kito pečius ką tai pamatyti. Tuojau sužinojau, kad "Naujienų" pirmasis numeris buvo tą dieną atėjęs į knygyną. Bandžiau ir aš tą laikraštį paskaityti, tačiau negavau progos, — daug buvo pirmesnių už mane. Todėl kitą vakarą, tuojau po vakarienės, jau stovėjau prie knygyno durų ir laukiau studento, kurio priežiūroj buvo knygynas.

Tą vakarą dar daugiau prisirinko moksleivių, nes plačiau pasklido žinia apie naują laikraštį. Tačiau jie man nekenkė, nes "Naujienos" buvo mano rankose; bent viena kopija.

Man, kaip ir kitiems, jos labai patiko. Nesigirdėjo neigiamos kritikos iš nesocialistinės pusės, o vien tik pageidavimas, kad jos augtų ir klestėtų lietuviškoje dirvoje, nes tada tokio laikraščio, kuris galima buvo pavadinti tikru visuomeniniu laikraščiu, nebuvo.

Mano pirmas biznis su "Naujienomis"

Buvau susipažinęs su Amerikoj gimusiu lietuviu studentu, berods, iš St. Louis, Mo. Jis buvo magikas. Vieną kartą jis man pasisakė, jog semestro gale turėsiąs apleisti universitetą, nes jau išsisėmę ištekliai. Aš jam patariau pasimatyti su universiteto biznio vedėju prof. Kinsey. Prof. Kinsey neišleisdavo nė vieno studento, kuris tikrai norėdavo mokytis ir netingėjo bile kokį darbą atlikti. Bet jis man atsakė, kad norįs užsidirbti savo profesija, tai yra magika. Na, ir mums besikalbant, susiformavo planas: aš kaipo geriau pažįstąs lietuvius būsiąs jojo "manadžeris" ir vyksiąs į lietuvių kolonijas ruošti magiškus vakarus. Apsiėmiau ir tą patį savaitgalį atvykau Chicagon ieškoti svetainės, kurią ir suradau prie saliūno Town of Lake kolonijoj. Nusamdęs salę, vykau į "Naujienų" įstaigą užsakyti plakatų skelbimui to vakaro. "Naujienos" tada buvo įsikūrusios ant kampo Halsted ir 19-03 gatvių. Adv. K. Gugis buvo biznio vedėjas. Užsakiau atspausdinti 500 plakatų ir grįžau į Valparaiso.

Tai buvo mano pirmas biznis su "Naujienomis".

Mano pirmas feljetonas pateko į gurbą...

1916 m. pradžia. Chicago. Tais metais susipažinau plačiau su "Naujienų" redakcija ir visais kitais darbininkais.

Pasibaigus rudeniniam semestrui Valparaiso universitete, kur išbuvau tris metus, atvykau Chicagon, nuolatiniai apsigyventi prieš pat Kalėdų šventes 1915 m.

Chicagoj tada lankėsi svečias iš Lietuvos. Kiek patyriau iš spaudos, jis nesutiko su anksčiau atvykusiais lietuviais. Aš parašiau feljetoną apie tą dalyką ir pasiunčiau "Naujienoms". Po kelių dienų gavau iš redaktoriaus P. Grigaičio laišką, kuriuo jis atsiprašė, kad negalįs spausdinti mano "kūrinio", ir prašė toliau rašinėti. Parašiau kitą feljetoną ir apysakaitę "Veidmainiąnga meilė". Tie "kūriniai" jau buvo išspausdinti "Naujienų" skiltyse.

Tą žiemą lankiau vakarinę mokyklą, o dienomis mokytojavau "Aušros" mokykloj. Velionis "dėdė" Mišeika prašė mane padėti jam, nes jis turėjo daug mokinių, kurie buvo padalinti į tris klases: anglų kalbos, matematikos ir lietuvių kalbos. Anglų kalbos buvo didžiausia klasė ir buvo dieninė, tai jis ją pavedė man, o vakarais jis pats dėstė matematiką ir lietuvių kalbos gramatiką.

Tų pačių metų pavasarį, kai jau buvo pasibaigę mokslo semestrai, susitikau su "Naujienų" biznio vedėju Petraičiu vienam restorane. Bridgeporte. Jis mane paklausė, ką aš veiksiąs per vasarą. Atsakiau, kad eisiu dirbti. Gerai, jis sakė, man reikalingas "Naujienų" ofise darbininkas. Aš jam paaiškinau, kad tik per vasarą galėsiu dirbti, nes manau rudenį stoti į De Paul universitetą. Žinoma, jis tai suprato.

Kiek dabar atmenu, tai tada raštinės darbininkai buvo šie: administratorius Petraitis, knygvedys Varašius, Briedis dirbo prie langelio, kur beveik visa biznio transakcija ėjo, ir dvi merginos — Žilvičiutė (vėliau Vanagaitienė) ir Gapšytė. Na, o mano pareiga buvo padėti tiems, kurie turėjo perdaug darbo.

Po keturių metų vėl pas Naujienas

1920 m. Pavasaris. Nežinau kodėl, bet man Halsted gatvės restoranai (lietuvių), lyg tai kokios darbo agentūros, patarnavo gauti darbą "Naujienų" raštinėj. Kaip jau aukščiau minėjau, susitikau restorane su "N." raštinės biznio vedėju Petraičiu. Šį kartą irgi susitikau restorane su tada buvusiu administratorium Kl. Jurgelioniu. Jis man pasakė, kad jam reikalingas knygvedys, nes A. Rypkevičius išvyko į Lietuvą apsigyventi. Aš jam paaiškinau, kad aš šio kurso nesimokinau ir vargiai galėsiu knygvedžio darbą atlikti. Bet jis mane įtikino, kad jau nebus taip keblu, ir aš galėsiąs tvarkyti. Na, apsiėmiau.

Berods, po penkių mėnesių atėjo auditorius knygų patikrinti. Kada prof. Einstein sukūrė tą savo garsią "reliatyvumo teoriją", tai tada visame pasaulyje tik 12 mokslininkų suprato jojo kūrinį (taip bent buvo skelbiama). Bet nebuvo pasaulyje nė vieno auditoriaus, kuris būtų supratęs mano knygų vedimo sistemos... Aš buvau "paprašytas rezignuoti".

Naujienos ir visuomenė

Kai "Naujienos" kūrėsi, laikraščių buvo Bostone, New Yorke ir Chicagoj. Bet jie buvo partijų bei religinių grupių organai. Jie nebuvo ir negalėjo būti visuomeniniai laikraščiai. Kiekvienas jų tarnavo tik tai grupei, kuri jį leido. Jiems visuomenė visai nerūpėjo; ir atvirkščiai: visuomenei jie irgi nerūpėjo. Išsivertė — gerai; susmuko — kas čia tokio.

Visuomenė. Kas gi yra visuomenė? Kas ją sudaro? Lietuviai. O lietuviai didėlėj didžiumoj darbininkai. Tai nenuneigiamas faktas.

Tai kas, kad jis katalikas — jis darbininkas; tai kas, kad jis tautininkas — jis irgi darbininkas; tai kas, kad jis socialistas — jis irgi prakaituoja; tai kas, kad jis iš verslo gyvena — jis taip pat darbininkas. Štai kas yra visuomenė. Ir ši visuomenė su "Naujienomis", o "Naujienos" su ja.

Sunku įsivaizduoti Amerikos lietuvių socialinį ir organizacinį gyvenimą be "Naujienų". Lietuvių biznis ir draugijos daug nukentėtų. O kad aš čia nežaidžiu žodžiais bei frazėmis, o pabrėžiu tikrą tiesą, tai štai pora pavyzdžių.

Kai Chicagos Lietuvių Taryba pradėjo organizuotis, tai buvo šaukiama visų Chicagos ir jos apylinkių draugijų konferencija. SLA 226 kuopa jau buvo turėjusi savo susirinkimą mėnesio pradžioje, tad kuopa, norėdama dalyvauti šioj konferencijoj, turėjo šaukti ekstrą susirinkimą. Kuopa atspausdintų atvirukų neturėjo. O kol atspausdins ir išsiuntinės juos nariams, tai jau bus per vėlu. Valdyba, pasitarusi, įpareigojo mane, kaipo užrašų raštininką, parašyti pranešimą "Naujienom". Aš taip ir padariau. Tas ekstra susirinkimas buvo daug gausesnis, negu priešmetinis, kuris būna šaukiamas atvirukais. Ką tai reiškia? Ogi, kad žmonės skaito "Naujienas" ir dedamus draugijų pranešimus.

Susirinkimas išrinko tris delegatus į konferenciją ir paaukojo 10 dol. Tai vienas pavyzdys. O štai ir kitas.

Viename SLA 226 kuopos susirinkime 1946 m. rudenį kuopa nutarė suorganizuoti Chicagos Lietuvių Tarybos skyrių šiaurinėj (North Side) dalyje. Šioj kolonijoj buvo 16 draugijų. Susižinoti su tiek draugijų būtų užėmę daug laiko ir būtų buvę daug keblumų. Tačiau "Naujienos" atėjo mums į talką. Čia viskas pats už save kalba.

Dėmesiui. Visų North ir Northwest Side tautinių ir bažnytinių draugijų, parapijos ir klubų. North-Northwest Side. Labai svarbus northsidiškių organizacijų valdybų ir veikėjų susirinkimas šį ketvirtadienį.

Susirinkimas įvyko ir buvo išrinkta skyriaus valdyba.

North-Northwest Side svarbus susirinkimas. Visų šios kolonijos draugijų, klubų, parapijos valdybų ir veikėjų. North sidės Chicagos Liet. Tarybos Skyrius jau pilnai susitvarkė. Northsidės lietuviai sudėjo apie $1,000 Lietuvos išlaisvinimui.

Chicagos Lietuvių Taryba paskyrė Northsidės skyriui 500 dol. kvotą. "Naujienų" dėka šis skyrius savo užduotį padvigubino. Ir tai tik per keturis mėnesius.

Šitie pavyzdžiai — tik vienos lietuvių kolonijos. O kur kitos kolonijos, miestai?

Keistoki atsitiktinumai

Neiškenčiu čia nepaminėjęs šitų keistų atsitiktinumų, liečiančių "Naujienas" ir mane. Pirmiausia: mūsų vardai pareina iš vieno kamieno — Naujienos; Nau-jalis; mūsų gimtadieniai skiriasi tik 25 dienomis (nors metais 27); mano pirmas skelbimas — plakatai — (mano parašytas, priduotas ir apmokėtas) buvo duotas "Naujienoms"; mano pirmoji apysakaitė tilpo "Naujienose"; mano pirmas ofiso darbas buvo "Naujienų" raštinėj; net ir telefonų knygoj mūsų vardai greta išspausdinti, nors ten yra ir mano bendradarbis. Mano vardas tarpe jo ir "Naujienų". Net tų vardų tvarkytojas nepadarė klaidos. O juk labai lengvai galėjo atsitikti klaida.

Na, o dabar (hold your hats!).

Naujienos pamini savo 45 m. sukaktį mano gimimo dieną!

Hoffa didžiuojasi

Šoferių (teamsters) unija nė nemano daryti žygių vėl susijungti su AFL-CIO, kuri šią uniją pašalino, pasididžiavo jos prezidentas James R. Hoffa. Šoferių unija buvo pašalinta iš AFL-CIO 1957 m. gruodžio 7 d. dėl korupcijos, kurios kaltinimai labiausiai lietė patį Hoffą.

Hoffa pasigyrė, kad jo unija dabar turi 1,632,000 narių, tai yra didžiausią skaičių tos unijos istorijoje, arba 15,000 narių daugiau po to, kai unija buvo pašalinta.

Apsaugokite savo vertybes!

Centralinis Nacionalinis Bankas, esąs Roosevelt Rd. ir Halsted gatvių sankryžoje, siūlo "6 mėnesių nemokamą patarnavimą" savo saugiame depozitų ir sandėlių skyriuje, kaip specialų paraginimą susipažinti nė tik su šituo skyrium, bet taip pat tikslu suteikti Jums progos pamatyti ir patirti daugelį kitų patarnavimų.

Čia Jūs rasite didžiausias, naujausias, oro vėsintuvais aprūpintas saugias kameras, o taip pat daug bankų reikmenų, tinkamų atskiriems asmenims ir biznio firmoms.

Centralinis Nacionalinis bankas, kurio turtas praneša $104,000,000, siūlo Jums saugumą ir tikrumą. Šitas Bankas priklauso Federal Deposit Insurance korporacijai ir Federalinei Reservų sistemai. Jūsų santaupos apdraustos pas F. D. I. C. iki $10,000.

Prez. J. Ross Humphreys yra taip pat Land Clearing komisijos pirmininkas.

Centraliniame Nacionaliniame banke Jūs rasite draugišką pagalbą ir sekančius patarnavimus:

Čekių sąskaita, biudžetinės čekių sąskaitos, taupymo sąskaitos, apdraudos sąskaitos, prekybinės paskolos, FHA morgičių paskolos, FHA namų gerinimo paskolos. Paskolos automobiliams, Globos ir Mokesčių patarnavimai, Keičiame užsienio valiutas, Žaliąsias blankas, Pinigus priima iš automobilio, Vieta automobiliui pastatyti. Pinigus galima depozituoti vėlai, Užsienio kredito laiškai, Persiunčiame pinigus į užsienius, Paruošiame kelionpinigius.

Lietuvių Namų Savininkų Pagerinimo Politikos Klubas Ciceroje

sveikina NAUJIENŲ dienraštį

45 metų sukakties proga

KLUBO VALDYBA:

J. F. KIMBARK, pirmininkas
JAMES TARULIS, vicepirmininkas
G. GENYS, nutarimų raštininkas
G. POCIUS, finansų raštininkas
K. LAUDANSKAS, iždininkas
J. RAINYS ir R. RAČIAUSKIENĖ, iždo globėjai
J. KLIMAS, maršalka.

SVEIKINIMAI

NAUJIENOMS 45 METŲ JUBILIEJAUS PROGA,
O TAIP PAT CHICAGOS LIETUVIŲ VISUOMENEI

CENTRAL NATIONAL BANK
CHICAGOJE,
ROOSEVELT ROAD IR HALSTED ST.

JŪSŲ SANTAUPOS, PILNAI APDRAUSTOS FDIC ĮSTAIGOJE VALDŽIOS AGENTŪROJE — IKI $10,000, NES 2% PELNO.

Sveikiname "NAUJIENAS", švenčiančias savo 45 metų sukaktį, ir linkime joms dar ilgai gyvuoti ir dirbti visiems naudingą darbą

E. R. PIETKIEWICZ
Sekretorius

B. R. PIETKIEWICZ
Prezidentas

CRANE SAVINGS
and LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET — LAfayette 3-1083

Istorinė Naujienų sukaktis

Kaip pirmutinis Amerikos lietuvių dienraštis Naujienos šiandien švenčia savo garbingą 45 metų sukaktį. Tiesą sakant, Naujienų amžius ne taip jau yra senas, bet gi kaip dienraščiui tai yra sakoma didelis amžius, kai dienraštis diena iš dienos eina be sustojimo, kas dieną tiekdamas žinias lietuvių visuomenei.

Be abejonės, galiu drąsiai tarti, kad aplink Naujienas kaip dienraštį yra susispietę tūkstančiai skaitytojų ir kad didelės minios susipratusių lietuvių eina su Naujienomis. Tai yra didelė lietuvių armija, kurios nariai kur pasaulyje ir begyventų mintimis kasdien draugauja, skaitydami tą patį dienraštį. Taip jau Naujienų didžiulis nuopelnas per šiuos 45 metus, kad jos visą laiką ėjo į kovą prieš visokios rūšies diktatorius, kurie ir Lietuvos liaudį kėsinosi pavergti anksčiau ir dabar, kaip tai rusiškasis raudonasis komunistiškas aligatorius Stalinas, užpuolęs Lietuvą ir jos gyventojus ir baisiausiomis priemonėmis lietuvius terorizavęs ir žudęs, o ir dabartinis Chruščevas nėra už jį geresnis. Be šių aligatorių Lietuvai teko nukentėti ir nuo lenkų Pilsudskio bei vokiečių, Hitlerio, ir kitų panašių.

Antras Naujienų didžiausias nuopelnas, nes jei ne Naujienos gal Amerikos lietuviai būtų buvę sukomunistinti! Tai ačiū reikia tarti Naujienoms, kurios vadovavo smarkiai kovai su sumaskolėjusiais lietuviais, susimetusiais į Maskvos Kremliaus fortus Amerikoje "Vilnį" ir "Laisvę". Dar ir dabar tie raudonskūriai iš savo rusiškų fortų staugia į Naujienas, lyg šunys į mėnulį žiūrėdami.

Reikėtų atsižvelgti į Amerikos lietuvių istoriją nuo 1862 metų, kada lietuviai jau čia važiavo, bet jų tebebuvo labai maža, tai ir su lietuviška spauda tebebuvo didelis sunkumas. Tuomet mūsų lietuvių vadinamų inteligentų — šviesuomenės ant pirštų buvo galima suskaityti, kurie rūpinosi lietuvių kultūra ir bandė leisti laikraščius. Leido, tiesa, vieną ir kitą savaitraštėlį vieno kito puslapio ir tik Naujienos buvo, kurios pirmosios lietuviams suteikė pirmą tikrą laikraštį.

Naujienų sukaktuvės yra lietuvių tautai be galo reikšmingos Amerikos lietuvių kultūros ir bendrai istorijoje. Jos eina su lietuvių pavergta tauta, jos vadovauja kovai už pilną Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę nuo svetimųjų, rusų ir jų Kremliaus.

Neveltui tas Kremliaus pastumdėlis Paleckis sėdėdamas Kaune, pavergtiems lietuviams ant sprando, nerimauja, gavęs pamatyti Naujienas, tikrąjį Amerikos lietuvių balsą ir valios reiškėją, kaip kad nerimauja ir Paleckio raudondavatkės iš "Vilnies" ir "Laisvės", kurios iš pykčio ir pavydo prieš Naujienas plūstasi ir špygas bei liežuvius rodo.

Aleksandras A. Žalpys

Žagariečių klubo istorija

Chicagoje gyvenantieji iš Žagarės ir apylinkės kilę lietuviai, 1934 m. birželio mėnesio 29 dieną pasitarę, suorganizavo savo klubą. Lietuvių Žagarės Klubo pirmieji nariai buvo: Petras Arlauskas, V. Rudauskas, A. Janavičius, J. Danta ir daugiau patriotų nuo Žagarės. Pirmiausiai išrinko valdybą ir įstatų komisiją, kuri susidėjo iš 4 narių: P. Arlauskas, A. Janavičia, K. Adomaitis ir D. Radvilas. Klubas buvo suorganizuotas ne dėl pelno, o dėl draugystės. Nariais priklauso vyrai ir moterys, neskiriant politinių ar religinių pažiūrų.

Klubo valdyboje P. Arlauskas išbuvo pirmininku 13 metų; mirė 1948 m. liepos mėnesį. J. Jud-Judeika mirė pabuvęs pirmininku tik trumpą laiką. Mrs. M. Danta pirmininkavo keletą metų, dabar pirmininkauja V. Kriščiunas.

Protokolų raštininkai buvo: pradžioje J. Danta, vėliau V. Ambrozaitė, ir nuo 1938 metų raštininkauja J. Keturakis.

Finansų raštininkai buvo: M. Miravičienė, A. Grincevičius, B. Žemgulienė, dabar yra K. Kazlauskas.

Iždininku Mrs. Adela Burba, dabar J. Vebell.

Klubo nariai, taip pat valdybos su komisijomis veikia vieningai. Parengimai būna sėkmingi, ką parodo ir klubo finansinis augimas.

Klubas yra prisidėjęs prie įvairių labdaringų darbų: Prie senelių aplankymo Oak Forest prieglaudoje du kartus; dėl karo veteranų Hines ligoninėje kas metai prieš Kalėdas po $10 dėl cigarečių. Laike antro pasaulinio karo klubo narių sūnams kariuomenėje buvo suteikta po dovanėlę kiekvienam $3.-75. Atsišaukiman iš Lietuvos dėl Žagarės laisvų kapinių aptvėrimo ir kitokio įrengimo, buvo pasiųsta 2 kartu po desėtką ir daugiau dolerių. Dviem klubo nariams buvo labai reikalinga pašalpa, — buvo surengta parengimai.

Kada steigėsi Dariaus-Girėno Posto namas, Žagariečių klubas prisidėjo su $25.

Liet. žagarės klubo narių duoklės yra po $1.20 metams.

Nariui mirus gerame stovyje nesuspenduotam perkamas gėlių vainikas ir skiriama po $50 pomirtinės nario pašalpgalviam. Klubas turi daugiau kaip 200 narių. Turto yra virš $10,500.

Klubo susirinkimai vyksta ketvirtą sekmadienį kiekvieno mėnesio 1 valandą popiet, 4500 So. Talman ave. Vengeliausko svetainėje.

Koresp. J. Gelgaudas

Kaip buvo sutiktas Naujienų numeris 1

Rašo Frank Lavinskas

1914 metų žiemą buvo šalta, gili, daug sniego. Motiejus Vasiliauskas, Jonas Girdžius, Tomas Krapas ir aš gyvenome Worcester, Mass., pas vieną lietuvę šeimininkę. Parėjus mums iš darbo, šeimininkė sako:

— Vyrai, būkit ramūs, po vakarienės parodysiu jums siuprizą, užgirsite didelę naujieną.

Mums buvo įdomu patirti, koks ten jos siurprizas. Pavalgėm ir laukėm, ką ji čia mums atneš. Šeimininkė stalą nuvalė, padėjo ant jo kelis laikraščius, o ant viršaus uždėjo visai naują laikraštį ir sako:

— Štai tik ką gimęs kūdikis.

Tai buvo Naujienos, pirmas numeris. Visi keturi sukišom nosis į naują laikraštį ir skaitinėjam, vartom, žiūrinėjam, kas leidžia. Norėjom patirti daugiau apie leidėjus. Pirmas numeris atrodė puikus. Mums buvo smagu matyti, kad atsirado dar vienas socialistinės minties laikraštis. Visi linkėjom jam geros kloties. Suabejojo tiktai Motiejus Vasiliauskas. Jam atrodė, kad Naujienos neišsilaikys. Jos gimė didelės, tai todėl ir abejojo. "Kas gema mažas, tai auga didyn, bet Naujienos gimė didelės, tai kaži ar gyvens".

Jonas Girdžius sako:

— Pažiūrėkim, kas jas redaguoja.

Žiūrim, pasirašo Pijus Grigaitis. Žinojom, kad Grigaitis redaguoja Baltimorėje leidžiamą "Pirmyn". Negi jis redaguotų abu laikraščius? Pasiėmėm paskutinį "Pirmyn" numerį. Ten Grigaičio parašo jau nebuvo. Aną laikraštį jau redagavo J. B. Smelstorius. Tada visi nusprendėm:

— Jei Grigaitis Naujienas redaguos, tai jos gyvuos.

Pradėjom šaukti "Valio"!

HELP YOUR HEART FUND · HELP YOUR HEART ·

Lincoln Federal Taupymo Bendrovė

F. J. KINST, prezidentas

Lincoln Federal Taupymo ir Skolinimo bendrovės ir daugelio mūsų klijentų — lietuvių vardu sveikinu Naujienas 45 metų jubiliejaus proga.

Sveikindamas džiaugiūosi, nes žinau, kad Naujienos gerbia aukštuosius idealus, padorumą ir siekia saugumo lietuvių tautai lygiai, kaip mes jo siekiame savo klijentams.

Tai yra tie patys principai, kurie buvo labai svarbūs Abraomui Linkolnui.

Mes tiek gerbiame Linkolno gyvenimo dėsnius, kad parinkome juos savo biznio pagrindu ir prisiėmėme Linkolno vardą.

Tuo būdu Naujienų pažiūros sutampa su mūsų įstaigos idealais. Dėl to man sudaro ypatingo malonumo pasveikinti Naujienas laimingo 45 metų jubiliejaus proga.

—FRANK J. KINST.

Ypatingo dėmesio yra verta mūsų žymaus rašytojo Vinco Krėvės kūryba. Todėl, ilgai nelaukdami, papuoškite savo knygų lentyną Chicagos Lietuvių Literatūros Draugijos leidiniu Vincas Krėvė Mickevičius. Knygos kaina $1.00.

Šią knygą turėsite savo namų knygynėlyje, jei užsakymus adresuosite:

NAUJIENOS
1739 S. Halsted Street,
Chicago 8, Ill.

Symbols of Dedicated Service

NEW SALEM ROOM

It was at New Salem, the little Illinois village on the Sangamon River, that Young Abraham Lincoln first learned to live with people in a community. Here, from 1831 until 1837, the young man came to value and seek the confidence and respect of his neighbors.

It is in the same spirit of neighborliness that we have created this friendship room and make it available to the community, so that each of us, like young Abraham Lincoln, can become better acquainted with his neighbor, stimulate his interest in education and better government, and in general join in those mutual pursuits that make for a better community and a better world.

TAD AND WILLIE ROOM

Thomas (Tad) and William Wallace (Willie) Lincoln were the youngest of the four Lincoln boys. Aged only eleven and eight when the Lincoln family moved into the White House, they brought a new, youthful note to the great home of our Chief Executive.

It is appropriate that this room, which we are making available for the children of our customers and friends, be named for the two Lincoln youngsters. As Willie and Tad brought joy and laughter to the solemn and awe-inspiring rooms of the White House, so will the youngsters of our friends bring welcome sounds of happy people to this building.

HOME PLANNING CENTER

The Springfield (Illinois) residence of Abraham Lincoln which he purchased in 1843 for the sum of $1,500 still stands on the Northeast corner of Eighth and Jackson Streets and is now preserved as a shrine by the State of Illinois.

Our Home Planning Center has been created to offer to our neighbors and friends, who are customers, expert counseling service on the problems of home building, ownership, improvement and maintenance.

DRIVE-UP AND WALK-UP WINDOWS

In the 1840's and 1850's in central Illinois, Lawyer Abraham Lincoln traveled the Eighth Judicial Circuit. In those early days in our State's history, the courts traveled from community to community. Judges, lawyers and others involved in the judicial process spent as much as half of their time on the road.

Today our patrons are offered facilities not unlike those extended by the courts. Two drive-up windows, a walk-up window and a night depository add to the many services providing convenience in transactions.

CABINET ROOM

Many of the great decisions affecting and determining the future of our country were made in the Cabinet Room of the White House. It was here, early in 1861, that Abraham Lincoln met with his cabinet and faced the fateful and awesome problems of how to handle the defecting Southern States. For he strongly felt that above all, "the Union must be preserved" and that "the Struggle of today, is not altogether for today—it is for a vast future also."

In this room, the officers of this institution and their advisers will meet to determine the affairs of this great community enterprise and constantly seek out new and better methods to serve their customers.

MARY TODD ROOM

Mary Todd of Lexington, Ky., and Abraham Lincoln of Springfield, Illinois, were married in 1842. For twenty-three years she was his devoted wife and the mother of their four children.

In honor and in memory of Mrs. Lincoln, this hospitality room is dedicated in her name. Here our neighbors, friends and business associates can gather and, on appropriate occasions, partake of hospitality tendered as warmly and sincerely as it was tendered when Mary Todd Lincoln entertained the Illinois and Washington friends and associates of the Lincoln family.

This original work by AYARD FAIRBANKS is located in The Lincoln Federal Savings & Loan Association Building

"The Struggle of today, is not altogether for today—it is for a vast future also. With a reliance on Providence, all the more firm and earnest, let us proceed in the great task which events have devolved upon us."

Abraham Lincoln

These were the closing remarks of a message sent to Congress almost 100 years ago by Abraham Lincoln, 16th President of the United States. This nation, then numbering slightly more than thirty million people, was torn by a terrible Civil War which had divided and ultimately in some mystical manner was to unite the country. Looking back, we can take comfort and find hope in his message. In some ways it is more meaningful to this generation of Americans than it was to the Americans to whom it was directed in December, 1861.

Today, when the world is divided in another great struggle between liberty and slavery, we can find inspiration and guidance in the life and actions and thoughts of Abraham Lincoln, who believed in and lived the American dream. Our institution named in honor of the greatest American is dedicated to service in our community in the same spirit in which our revered namesake was dedicated to service to humanity

Frank J. Kinst
President

ESTABLISHED 1916

The public is invited to view our display of rare Lincolniana and our Lincoln Library. We also offer advisory service for persons wishing to tour the Lincoln Country.

Lincoln Federal

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF BERWYN

LINCOLN CIRCLE • 6655 CERMAK ROAD • BERWYN • PI 9-1900 • BI 2-2017

Amerikos lietuvių dienraštį "Naujienas" su jos visu Redakcijos ir Administracijos kolektyvu, minint 45 metų garbingą sukaktį, sveikiname ir linkime toliau dirbti Lietuvos ir lietuvių tautos gerovei.

L. V. S. Ramovė, Chicagos Skyriaus Valdyba